

**APUSTUL SAN PABLUM KAY
KARTATA KACH'ARQAN
RRUMA LLAQTAPI
TIYAQKUNAMAN
(RRUMANUS)**

¿Pitaq karqan San Pablu? San Pabluqam nasirqan prubinsya Asyapa Tarsu llaqtambi. Payqam suq ancha yach'ayniyuq isrraylinu karqan. Ancha allin yach'achikuqwanmi istudyashqa karqan. Kanan ancha kriyirqan farisiyukunapa duktrinambi. Chaymi manaraq Jisukristupi kriyishpaqa, payqa ancha padisichiq Jisukristupi kriyiqkunata. Piru chaymandaqam Jisukristupi kriyiptin, Tayta Dyusqa numbrarqan, apustulnin kanambaq. Chaymi rirqan ancha achka nasyungunaman, Jisukristupaq yach'achikuq. Masta yach'ananchiq Pablupaq, liyishunllapa Ichus 8.1-3; 9.1-31; 11.25-26; 13.1-28.31; Rrumanus 1.1.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Pabluqam iskibrirqan kay kartata Ruma llaqtapi tandacaq kriyiq masingunaman. Chay ancha atun Rumaqam nasyun Italyapi kidan. Jisuspa, Pablupa tyimpumbim chay Rumaqa yumbay llaqtakunamanda mas kamachikuq karqan. Chaqa chay rrumanukunaqam ancha achka nasyungunapi tiyaqkunata kamachiqllapa. Chay Rumaqam Isrrayilmanda ancha karupi kidan. Piru chay Rrumapiqam achka nasyunmanda kaqkuna tiyarqanllapa. Pabluqam wakín

isrraylinu kriyiq masingunata iski
brirqan kay kartapi. Piru mastam suq nasyungunamanda kaq kriyiq masingunata iski
brirqan.

**¿Imaraykum iski
brirqan kay librutaqa?**

Pabluqam ancha munarqan watukuyta chay Rrumapi tiyaq kriyiq masingunata, nasyun Ispañaman riqshina. Manaraq rishpaqam, kay kartata kach'arqan, yach'achinambaq: “Ancha uchayuq kaptinchiq
pismi, Tayta Dyus washawarqanchiq. Chaymi Jisukristupi kriyishpa, payta kasushpa, shumaqta kawsashun”, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Ancha allita yach'achiwanchiq Dyuspa shumaq nutisyambaq, Tayta Dyus imashina uchanchiqkunamanda washawashqanchiqpaq.

Rru 1.1–3.20 niwanchiqllapa, tukuy runa, warmim uchata rurashpa, kawsashqanchiqpaq.

Rru 3.21–8.39 niwanchiq, Jisukristupi kriyiptinchiq, Dyusmi pirdunawaq
ninchiq, washawanchiqllapa.

Rru 9.1–11.36 niwanchiq, Dyusmi isrraylinukunata akrashqa, nasyunnin kanambaq. Piru payqam yumbay nasyungunamanda kaqkunatapis munan washawayninchiqta.

Rru 12.1–15.13 niwanchiq, Tayta Dyusman tukuy shunqo intrigakashpa, runa masinchiqkunawan shumaqta kawsananchiq.

Rru 15.14–16.27 niwanchiq, Pablu Rruma llaqtaman riyta munashqambaq, kriyiq masingunata napaykushpa, disipidishqambaq.

Pablum napaykurqan Rruma llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, suq kriyadu patrunninda kasuqshinam noqa Pablu Jisukristuta kasushpa, paypa shumaq nutisyanda yach'achikuni. Chaqa Tayta Dyusmi akrawashqa, apustulnin kanaypaq.

² Taytanchiq Dyusqam unay tyimpupi paypaq rimaqkunata shumaq nutisyanda kayshina iskibrichirqan Santu Librumbi:

³ Dyus Akrashqan Washadurmi kay pachaman rin shamuq, nishpa. Chaymandaqam Dyus nishqanshina, Churin Jisukristuqa kay pachapi suq warmimanda nasirqan. Payqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan karqan.

⁴ Chaymandaqam Jisukristuqa wañurqan. Piru Dyuspa Santu Ispiritun ancha pudirniyuq kashpa, kawsachimushpam, intyindichiwarqanchiq: Jisukristuqam Tayta Dyuspa ancha santu Churin, nishpa.

⁵ Chaymandaqam Taytanchiq Dyusqa noqaykunawan ancha allin kashpa, akrawarqanllapa, apustulninguna kanaypaqllapa. Chaymi ancha kushikunillapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay nasyungunaman kach'awarqanllapa, runakunata, warmikunata yach'achinaypaq, Jisukristupi kriyishpa, Dyusta kasunanllapa.

⁶ Chayshinam qamkunatapis Taytanchiq Dyusqa qayashushqa, Jisukristupi kriyishpa, paypa wambranguna kanaykillapa.

⁷ Chaymi kay kartata kach'amuni qamkuna Rruma llaqtapi tiyaqkunaman. Chaqa Tayta Dyusmi qamkunata ancha kuyashushpa,

qayashushqallapa, paypaqlla kawsanaykillapa. Chaymi noqaqa Taytanchiq Dyusman mañakuni, pay, Siñurninchiq Jisukristuwan, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq, ama nimata manchashpachu, ashwan shumaqta kawsanaykillapa.

Pablum Rruma llaqtaman munarqan riyta

⁸ Puntatam kaykunata munani nishuyllapata: Ancha achka llaqtakunapim qamkunapaq shumaqta rimanllapa: Chay rrumanukunaqash Jisukristupi ancha allita kriyinqallapa, nishpa. Chaymi noqaqa Jisukristu yanapawaptin, Tayta Dyusta ancha pagikuni qamkunapaq. ⁹ Chaqa noqaqam kawsani Taytanchiq Dyuspaq tukuy shunqo yach'achikushpa. Chayshinam yach'achikuni Churin Jisuspa shumaq nutisyanda. Tayta Dyusqam noqapaqqa allita yach'an: Pabluqam rrumanu kriyiq masingunapaq mana shaykuq noqaman mañakun, nishpa. ¹⁰ Tukuy tyimpum mañakuykanipis, Taytanchiq Dyus yanapawanambaq, qamkunaman shamunaypaq. Piru mastam munani pay munashqan kanambaq. ¹¹ Ancham munani rikashuyllapata, qamkunata animachishunay, Dyuspi mas allita yuyakunaykillapa. ¹² Chaqa qamkunaman shamuptiyimi, yumbayninchiq suqwan, suqwan atinchiq animachinakuyta, Jisuspi mas allita yuyakunanchiqllapa.

¹³ Kriyiq masitakuna, munanim yach'anaykillapa: Pabluqam achka bwiltata munashqa shamuyta noqanchiqkunaman, nishpa. Piru manaraqmi atishqachu

kani shamuytaqa. Chaqa Jisuspaq achka nasyungunapi yach'achikuptiymi, paykunapis Jisuspi kriyishqallapa. Chaymi kanaanqa qamkunamambis munani shamuyta, achka rrumanu masikikunata animachinaypaq, Jisuspi allita yuyakunanllapa. ¹⁴ Chaqa Tayta Dyusmi noqataqa kach'amuwashqa, yumbay laya runakunata, warmikunata yach'achinaypaq. Chaymi yach'achiykani chay yach'ayniyuq grisyanukunata, chay mana yach'ayniyuq kaqkunatapis. ¹⁵ Chaymi ancha munani shamuyta qamkuna Rrumapi tiyaqkunamambis, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishunayllapa.

Taytanchiq Dyusmi Jisuspi kriyiqkunata uchangunamanda rin washaq

¹⁶ Noqaqam mana nimatapis penqakunichu yach'achikunaypaq Jisuspa shumaq nutisyandaqa. Chaqa chay shumaq nutisyanda yach'achikuptinchiqmi, pudirniyuq Tayta Dyusqa atin washayta paypi yumbay kriyiqkunata, isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis. ¹⁷ Chaqa chay shumaq nutisyanda intyindishpaqam, yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi pirdunan Churin Jisuspi kriyiqkunatalla, nishpa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: “Noqapi yumbay kriyiqkunata pirdunashpam, manana uchayuqpaqchu riqsini. Chaymi paykunaqa, noqapi kriyishpa, shumaqta rinllapa kawsaq”, nishpa.

Yumbay runakunam uchayuqkuna

18 Piru Taytanchiq Dyusmi syilumandapacha piñakushpa, chay mana alli ruraqkunata rin kastigaq. Chaqa chay uchayuqkunam mana baliqta rurashpa, suqkunata pandachinllapa, allip kaqkunata ama yach'ananllapa. 19-20 Tayta Dyus kikinmi paykunataqa allita yach'achishqa: “Noqam tukuy tyimpu ancha allin, ancha pudirniyuq Dyusniki kani”, nishpa. Chaytaqam yach'achikushqa, kay munduta tukuy imandinda rurashpa, yumbay runakuna chay rurashqanda rikanambaqllapa. Chaymi pay kikinda mana rikashpapis, yumbay runakuna paypaqqa yach'anchiqllapa: Kanmi Dyus, nishpa. Chaymi Dyuspi mana munaq kriyiqkunaga mana atinqallapachu washakayta: Manam yach'ashqachu kani Dyuspaq, nishpaqa. 21 Chaqa chay runakuna Taytanchiq Dyuspaq yach'ashpapis, mana munashqallapachu alabayta ni pagikuyta. Ashwanmi mana allikunata yuyashpa kawsashqallapa. Chaymi shungombi mana baliqkunata yuyashpa, tutayaqpishina kawsanllapa. 22 Chaymi: Ancha yach'ayniyuqmi kanchiqllapa, nishpapis, ancha tuntukunapaq tikrakashqallapa. 23 Chaqa Tayta Dyus ancha pudirniyuq, mana nunka ushyakaq kaptimbismi, chay uchayuqkunaga mana munashqallapachu paytaqa adurayta. Ashwanmi munashqallapa aduraytaqa kay mundupi kaq amitu layakunata. Chay amitungunataqam rurashqallapa mana duraq runakunatahina, pishqokunatahina, ch'usku ch'akiyuq animalkunatahina, kulibrakunatahina.

24 Chayraykum Taytanchiq Dyusqa chay

runakunamanda akrakashqana. Chaymi paykunaqa kwirpun munashqandalla ruranllapa. Suqwan suqwan ancha penqakuypaq kusaskunata rurashpa kawsanllapa. ²⁵ Chaga chay runakunaqam Dyus allip nishqanda mana munashpa kriiyta, llullakuqkunata kriyishqallapa. Chaymi Tayta Dyusta disprisyashpa, mana adurashpaqa, pay rurashqangunata aduraykanllapa. Piru Taytanchiq Dyusmi tukuy imata rurashqa. Chayri paytalla tukuy tyimpu alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

²⁶ Piru wakin runakuna mana munaptinllapa Tayta Dyusta aduraytaqa, payqa chay runakunamanda akrakashqana, ancha millanaypaq kusaskunata rurashpa kawsananllapa. Warmikunapismi runanwan mana puñushpachu, warmipura puñunllapa. ²⁷ Chayshinallam wakin ullqokunapis warminwan mana munashpa puñuyta, ancha munanllapa ullqopura puñuyta. Chaymi chayshina puñushpa, penqakuypaq kusaskunata rurashpa, ancha padisinllapa. Chayshinam kastigunda ch'askinllapa.

²⁸ Chay uchayuqkunaqam mana nimatapis munanllapachu yach'ayta Dyuspaqqa. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunamanda akrakashpa, dijashqana yuyayninguna ancha dañakananllapa. Chayraykum ancha fiyukunata yuyashpa, kay laya uchakunata ruranllapa: ²⁹ Manam kasunllapachu liykunata; mayqanwambismi puñunllapa; runa masingunatam dañachinllapa; ch'iqninakunllapam. Iman kaptimbismi, nisyuyashpa, masta munanllapa; runa

masingunata imbidyashpam, kusingunata ancha munanllapa; wanchikunllapam. Ancha piñakushpam, anyanakunllapa; ingañanakunllapam. Chaqa paykunaqam ancha pibirsukuna, kwintirukuna. ³⁰ Runa masimba washandam rimanllapa. Dyustam ch'iqninllapa. Ancha afaniruyashpam, suqkunata disprisyanllapa. Kanan ancha alabakashpam, ancha yuyanllapa suqkunata dañachiyta. Taytanda mamandam mana kasunllapachu. ³¹ Paykunaqam ancha tuntukuna. Chaqa manam nimatapis munanllapachu intyindiya. Imata ufrisishpapismi, mana kumplinllapachu. Kanan manam ni pitapis kuyanllapachu ni pirdunanllapachu ni llakipanllapachu. ³² Paykunaqam allita yach'anllapa Tayta Dyus kamachikushqanda. Yach'anllapapismi: Chay laya uchayuqkunataqam, alli wanchinanllapa, nishpa. Piru chayta yach'ashpapismi, chay laya uchakunata rurashpa kawsanllapa. Kanan runa masinguna paykunashina uchata ruraptinllapam, ancha kushikunllapa.

2

Taytanchiq Dyusmi yumbayninchiqta allita rin jugawaqninchiq

¹ Chayri mayqannikipis, runa masikitaqa ama jugayllapachu. Chaqa qamkunapismi paykunashina uchata ruraykangillapa. Chaymi chay runa masikita shimbishpaqa, qamkuna kikiki shimbikaykangi. ² (Piru Tayta Dyusmi dirichuyuq jugawananchiqqa.) Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Taytanchiq

Dyusmi tukuy uchayuqkunata allita jusgashpa, rin kastigaq, nishpa. ³ Chaymi suqkunata jusgashpaqa, qam kikiki maluta rurashpa, mana nimatapis ringillapachu washakaq Dyuspa kastigunmandaqa. ⁴ Piru kinsapch'i qamkunaqa Dyusta mana manchashpachu yuyangillapa: Tayta Dyusqam ancha allin. Chaymi mana rinchu kastigawaq, nishpa. Manam chayshinachu. Ashwanmi payqa ancha allin kashpa, agwantashushpa, mana daschu qamkunataqa kastigashungi. Chaymi payqa qamkunata shuyashuykangi, uchaykikunata dijashpa, payta rruqanaykillapa pirdunashunambaq. ⁵ Piru qamkunaqam rumi shunqoyuqkuna kashpa, mana nimatapis munangillapachu uchaykikunata dijashpa, bidaykita kambaytaqa. Chaymi mas uchayuqna kangillapa. Chayraykum Tayta Dyusqa jwisyu diyapi yumbaynikita allita jusgashushpa, ancha rin kastigashuqllapa. ⁶ Chaqa yumbayninchiqtam allita rin jusgawaqninchiq, allita rurashqa kaptinchiq, ichu mana allita rurashqa kaptinchiqpis. ⁷ Wakin runakunaqam mana shaykuq allita rurashpa, Dyusta kasunllapa, paywan llipyashpa, tukuy tyimpu kawsananllapa. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunata alabashpa, tukuy tyimpu rin kawsachiq. ⁸ Piru Dyusqam piñakushpa, rin kastigaq payta mana kasuq malu ruraqkunata. ⁹ Chaymi paykunaqa ancha padisishpa, rinllapa ñakaq; puntata chay isrraylinukuna; chaymandaqam chay mana isrraylinu kaqkunapis. ¹⁰ Piru Tayta Dyusqam chay alli ruraqkunataqa ancha

alabashpa, ancha rin kushichiq, puntata chay Isrrayilmanda kaqkunata; chaymandaqam chay mana isrrayilmanda kaqkunatapis.

¹¹ Chaqa Taytanchiq Dyusqam yumbayta igwalta rin jusgaq. Manam rinchu sawachaq ni mayqan mana alli ruraqta. ¹² Chaymi chay mana isrraylinu kaqkunata rin jusgaq paykunapa liyningunawanlla. Chaqa yach'ashpa imam alli, imam mana allichu nishpapismi, paykunaqa mana allikunata ruranllapa. Piru isrraylinu kaqkunataqam Muysispa liyningunawan rin jusgaq. Chaqa paykunaqam chay liyningunata yach'ashpapis, mana kasunllapachu. ¹³ Manam balinchi Muysispa liyningunata yach'ananchiqllapa. Ashwanmi Dyusqa munan, yumbay chay liyningunata allita kasunanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. ¹⁴ Piru chay suq nasyungunamanda wakin kaqkunaqam Muysispa liyningunata mana yach'ashpapis, allita rurashpa kawsanllapa. Chaqa paykunaqam kikin shunqonmandalla yach'anllapa: Imam alli; imam mana allichu, nishpa. ¹⁵ Chaymi chayshina allita rurashpa kawsaptinllapaqa, yach'anchiqllapa: Paykunapismi shunqonllapapi Dyus munashqanda intyindinllapa, nishpa. Chaqa yuyayningunapim yach'anllapa: Allitachu ruraykani ichu mana, nishpa. ¹⁶ Chaymi jwisyu diyapipis chayshinalla rin kaq. Chaqa Dyusqam Jisukristuwan tukuy ima shunqonchiqpi yuyashqanchiqta rin jusgaq. Chayshinallam qamkunataqa nishushqa kani Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpa.

Isrraylinukunaqam Muysispa liyningunata mana kasushqallapachu

¹⁷ Isrraylinu masiykuna, wakinnikikunaqa alabakashpa, suqkunata ningillapa: Noqaykunaqam Isrrayilmanda kanillapa. Chaymi Tayta Dyusqa masta kuyawanllapa yumbay runakunamanda, nishpa. Chayshinam ancha kriyingillapa Muysispa liyningunapi washakanaykillapa.

¹⁸ Chaymi Muysispa liyningunata yach'akushpaqa, Dyus mu-nashqanda yach'angillapa, allita rurashpa kawsanaykillapa. ¹⁹ Kayshinapismi yuyangillapa: Muysispa liyningunata mana yach'aqkunaqam sarkukunashina. Chaymi paykunata atini yach'achiyta, amana tutayaqpishina purinanllapa, nishpa.

²⁰ Ningillapapismi: Muysispa liyningunatam ancha allita yach'ani. Chaymi chay mana yach'aqkunapa yach'achikuqnin kashpa, allip kaqta atini yach'achiyta: Imam alli; imam mana allichu, nishpa. ²¹ Piru ancha allita yach'achikushpaqa,

¿imaraykutaq qamkunapis chay nishqaykitaqa mana kasungillapachu? Chaqa qamkunaqam yach'achikungi: “Ama suwakuyllapachu”, nishpa. Chayshina nishpaqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa suwakungillapa? ²² Ningillapapismi: “Suqpa warminwanqa ama puñuyllapachu”, nishpa.

Chayshina yach'achikushpaqa, ¿imaraykutaq suqpa warminwanqa puñungillapa? Amitu layakunata ch'iqnishpaqa, ¿imaraykutaq adurana wasingunaman yaykungillapa, kusasningunata suwaqqa? ²³ Kanan qamkunaqam Muysispa liyningunata allita

yach'ashpaqa, ancha alabakangillapa. Piru chay liykunata mana kasushpaqam, Dyuspa famandaqa dañachiykangillapa. ²⁴ Chayraykum Taytanchiq Dyuspa Santu Librumbi nin: “Qamkuna isrraylinukuna mana allita rurashqaykillaparaykum, chay mana isrraylinu kaqkunaqa Dyuspaq mana allikunata rimanllapa,” nishpa.

²⁵ Isrraylinu llaqta masiykuna, qamkuna kwirpuykipi siñalta rurashpa, Muysispa liyningunata kasuptikiqam, chay siñalqa qamkunapaqqa allipta balin. Piru mana kasushpa Muysispa liyningunataqam, kwirpuykipiqa yanqa rurashqallapa kangi chay siñaltaqa. ²⁶ Chay mana isrraylinu kaqkunaqam kwirpumbiqa mana ruranllapachu chay siñaltaqa. Piru paykuna Muysis nishqanda kasuptinllapaqam, paykunapis chay siñalniyuqshinana Tayta Dyuspaqqa. ²⁷ Piru wakinnikiqam siñalniyuq kashpa, Muysispa liyningunata yach'ashpapis, mana kasungillapachu. Rikay chay mana siñalniyuq kaqkunata. Paykunaqam Muysispa liyningunata mana yach'ashpapis, wakinqa Dyus munashqanshina kawsanllapa. Chayshina kawsaptinllapaqam, qamkuna yach'aqkuna mana kasushpaqa, mas uchayuq ringillapa kaq. ²⁸ Mayá, chayshina kaptinqa, ¿pikunam Dyuspa lijitimu wambrangunaqa? Manam sawa kwirpunchiqpi siñalta rurashpallachu, lijitimu wambrangunaqa kanchiqllapa. ²⁹ Ashwanmi Dyuspi kriyiptinchiq, paypa Santu Ispiritun uku shunqonchiqpi siñalawanchiq, Dyuspa wambranguna kananchiqllapa. Chay liyku-

naqam mana atinllapachu washawayninchiqta. Piru Taytanchiq Dyusmi washawaqninchiq, noqanchiqkunata alabawanchiq, awnki runa masinchiqkuna disprisyawaptinchiqpis.

3

¹ Chayshina niptiych'i, qamkunaqa yuyangi-manllapa: ¿Imapaqtaq balin isrraylinu kananchiqllapaqa? Ichu ¿imapaqtaq balin kwirpunchiqpi siñalniyuq kananchiqllapaqa? nishpa. ² Piru ancham balin Isrrayil nasyunmanda kananchiqllapaqa. Chaqa Tayta Dyusqam Santu Librunda qorqan noqanchiqkunapa karu agwilunchiqkunata. ³ Piru chayshina Santu Librunda qoptimbismi, wakin isrraylinu masinchiqkunaqa Dyus nishqanda mana kumplinllapachu. Chayshina paykuna mana kumpliimbismi, Tayta Dyusqa tukuy ima nishqanda rin kumpli. ⁴ Chaqa yumbayrunakuna llullakuptimbismi, Taytanchiq Dyusqa allip kaqtalla rin rimaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Tayta Dyus, qam rimaptikim, yumbay uyashuqkuna rinllapa yach'aq: Taytanchiq Dyusmi allip kaqtalla riman, nishpa. Chaymi yumbay jushashuqta binsishpa, ringi uyarachiq, nishpa.*

⁵ Piru suq uchayuq runa ninman: “Uchata ruraptiyimi, chay rikawaqkunaqa Dyuspaq rinllapa yuyaq: ‘Dyusqam ancha allin. Manam kay uchayuq runashinachu. Chaymi paypi rini kriyiq’, nishpa. Chayshina chay rikawaqkuna Dyusta alabaptinqam, mana balinmanchu

* 3:4 Salmo 51.4

Dyusqa kastigawanancha, ¿manachu?” nishpa. (Chayshinaqam yuyanman suq ancha tuntu uchayuq runa.) ⁶ Piru manam chayshinachu. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha rin kastigaq chay uchayuqkunataqa. Chaqa payqam ancha allin juyis kashpa, justisyata allita rurashpa, atin jusgayta yumbay runata, warmita.

⁷ Piru suq uchayuq runa munashpa washakayta ninman: “Llullakushqayraykum Dyusta masta rinllapa alabaq: ‘Dyusmi mana kay llullakuq runashinachu’ nishpa. Chaymi llullakuptyqa, mana balinchi Dyus kastigawanancha, ¿manachu?” nishpa. ⁸ Piru chayshina rimashpaqam, pay kikinlla ingañakaykan. Chaqa chayshina kaptinqa, ¿ima, masta balinman ancha malukunata ruranchiq, suqkuna Taytanchiq Dyusta masta alabanllapa? ¡Manám! Piru chay rimaqkunaqam ashwamba ingañashpa ninllapa: “Pablupismi noqaykunashinalla yach'achikun”, nishpa. Chaymi paykunata Tayta Dyusqa allita jusgashpa, ancha rin kastigaq.

Yumbaymi uchayuqkuna kanchiqllapa

⁹ Mayá, ¿imatam atinchiq niyta? ¿Isrraylinukuna kashpaqachu, chay mana isrraylinu kaqkunamanda mas allin kanchiqllapa? ¡Manám! Chaqa nishushqallapanam kani: Isrraylinukuna, chay mana isrraylinu kaqkunapismi uchayuqkuna kanchiqllapa, nishpa. ¹⁰ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina niwanchiqllapa:

Dyuspaqam mana kanchu ni suq runa ni suq warmi ancha allinqa. Ashwanmi yumbayninchiq uchayuqkuna kanchiqllapa.

- 11 Manam pipis munanchu intyindiya Dyuspaqqa. Manam pipis munanchu Dyustaqa riqsiya.
- 12 Chaqa yumbay runakuna, warmikuna uchata rurashpaqam, Tayta Dyusmanda akrakashpa, dañakashqallapa. Chaymi Dyuspaqqa mana kanchu ni suqsitu allita ruraqqa.*
- 13 Chay uchayuqkunapa mana baliq rimashqan-gunam Dyuspaqqa ancha ash'nan suq pambashqa wañushqapa kwirpunshina. Chaqa paykuna runa masingunata ingañashpaqam, ancha dañachin kulibrapa bininunshina.*
- 14 Kanan mana shaykuq piñakushpam, runa masinda maldisyanllapa.*
- 15 Kanan dasmi kallpanllapa wanchikuq.
- 16 Chayshina rurashpaqam, achka runakunata dañachishpa, ancha llakichinllapa.
- 17 Chaqa manam munanllapachu suqkunawan shumaqta kawsaytaqa.*
- 18 Kanan Taytanchiq Dyustapismi mana nimatapis rrispitanllapachu, nishpa.*
- 19 Muysispa liyningunam isrraylinukunata kamachiwanchiq, yumbay chay liykunata kasunanchiqllapa. Piru manam pipis atinchu kumpliya yumbay chay liykunataqa. Chaymi chay liykunawanqa mana pipis atinchu washakayta: Manam nima uchayuqchu kani, nishpaqa. Ashwanmi jwisyu diyapi uyaritap

* **3:12** Salmo 14.1-3 * **3:13** Salmo 5.9; 140.3 * **3:14** Salmo 10.7 * **3:17** Isaías 59.7-8 * **3:18** Salmo 36.1

Dyusmanda kastigunda rinllapa ch'askiq.
²⁰ Chaqa manam pipis atinchu washakayta Muysispa liyningunata kasushpaqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa chay liykunataqa qowashqallapa kanchiq, yach'ananchiq: Uchayuqmi kani, nishpa.

Taytanchiq Dyusmi Jisuspi kriyiqkunata pirdunashpa, washan

²¹⁻²² Piru kananqam Tayta Dyus yach'achiwashqa kanchiq: Jisukristupi kriiptiykillam, payqa rin washashuqllapa, nishpa. Chaqa Isrrayilmanda kaqkuna, mana isrraylinu kaqkunapismi mana atinchiqllapachu kasuyta yumbay liykunata washakananchiqqa. Chaymi Dyuspaq rimaq Muysis, chay suq rimaqkunapis Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa: Suq Washadurmi shamushpa, rin washawaqninchiq, nishpa. ²³ Chaqa yumbay runakuna, warmikunam uchayuq kanchiqllapa. Chaymi mana atinchiqllapachu washakayta, ancha allin Dyuswan kawsananchiqqa. ²⁴ Chayraykum Jisukristu wañurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, dibaldilla pirdunawaqninchiq, washawanchiqllapa. ²⁵ Chaqa Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu wañurqan, paypi kriiptinchiqllapa, Tayta Dyus yumbay uchanchiqqamanda pirdunawananchiq. Chayshinaqam wañurqan, yach'ananchiqllapa: Tayta Dyusqam ancha allin kashpa, washawanchiqllapa, nishpa. Chaymi Jisukristu wañushqan diyakaman,

runakuna uchata ruraptinllapaqa, Taytanchiq Dyusqa agwantashpa, paykunataqa manaraq jusgarqanchu. ²⁶ Piru kay tyimpupiqam Tayta Dyusqa ancha allin juyis kashpa, atinna Jisuspi kriyiqkunata pirdunawayninchiqta, (Churin Jisukristu noqanchiqkunapaq wañushqanrayku).

²⁷ Chayshina Taytanchiq Dyus washawaptinchiqqa, ¿imapaqtaq balinman alabakananchiqqa? ¿Atinchiqchu alabakayta, Muysispa yumbay liyningunata kasushqanchiqrayku? Manám. Ashwanmi Jisuspi kriyiptinchiqla, Tayta Dyusqa uchanchiqkunamanda pirdunawanchiq. ²⁸ Chaymi yach'anchiqllapa: Jisuspi kriyiptinchiqlam, Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawanchiq; manam Muysispa liyningunata kasushqanchiqraykuchu, nishpa.

²⁹ Chaqa Tayta Dyusqam mana isrraylinu kaqkunatallachu washan. Ashwanmi chay mana isrraylinu kaqkunatapis washan, Churin Jisuspi kriyiptinllapa. ³⁰ Chaqa suq Dyusllam kan. Payqam Jisuspi yumbay kriyiqkunata pirdunawanchiq, kwirpunchiqpi siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kaptinchiqqis. ³¹ Piru amar yuyashunllapachu: Taytanchiq Dyuspa liyningunaqam manana balinchi, nishpaqa. Ashwanmi Jisuspi kriyishpa, mas allitana atinchiqlapa Dyuspa liyningunata kasuyta.

4

Tayta Dyusmi Abrajandaqa pirdunarqan, alipta kriyishqanrayku

¹ Mayá, yuyashunllapa chay unay agwilunchiq Abrajambaq. ¿Imatam rurarqan chay Abrajanqa, Taytanchiq Dyus uchangunamanda pirdunanambaqqa? ² Payqam mana allitachu tukuy imata rurarqan. Chaqa allitalla rurashpaqam, pay kikin atinanda alabakayta Dyuspa ñawpambi. Piru manam atirqanchu alabakaytaqa. ³ (Ashwanmi Tayta Dyuspi ancha kriyiptin, uchangunamanda washarqan.) Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Abrajanqam Taytanchiq Dyuspi allita kriyirqan. Chaymi Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana nima uchayuqpaqna riqsishqa”, nishpa. ⁴ Mayá, allita yuyashunllapa: Suq runa trabajaqqam pagunda ch'askin. Chaymi chay pagunqa mana rrigaluchu, ¿manachu? Ashwanmi trabajashpaqa, dirichuyuq chay pagunda ch'askinambaq. ⁵ (Piru noqanchiqkunaqam mana atinchiqchu allitalla rurayta washakananchiqqa.) Ashwanmi Taytanchiq Dyuspi kriyiptinchiqqa, payqa pirdunawaqninchiq, manana nima uchayuqpaqna riqsiwaqninchiq, dibaldilla washawanchiqllapa. ⁶⁻⁷ Chayshinallam chay unay gubyirnu Dabidpis Dyuspa Santu Librumbi chaypaq kayshina iskibrirqan: Runakuna kushikunqa, tukuy uchangunata Tayta Dyus dibaldilla pirdunashqambaq.

⁸ Taytanchiq Dyus chayshina pirdunashpaqam, manana rinchu niq: Uchayuqmi kangi, nishpaqa. Chayri ancha kushikunqallapa, nishpa.*

* 4:8 Salmo 32.1-2

9 ¿Chayshinaqachu kushikunqa kwirpunllapapi siñalniyuqkunalla? ¡Manám! Ashwan Tayta Dyuspi kriyishpam, rinllapa kushikuq chay mana siñalniyuq kaqkunapis. Mayá, allita yuyashunllapa. Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Abrajanqam Taytanchiq Dyuspi allita kriyirqan. Chaymi Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana nima uchayuqpaqna riqsishqa”, nishpa.

10 Chayshinaqa ¿ima tyimpupim Dyusqa pirdunarqan Abrajandaqa? ¿Kwirpumbi siñalta ruraptinna, ichu manaraq siñalakaptin? Taytanchiq Dyusqam pirdunarqanqa, kwirpumbi manaraq chay siñalta ruraptin.

11 Chayshina Dyus pirdunaptinraqmi, Abrajanqa chay siñalta kwirpumbiqa rurarqan, ama qonqanambaq: Dyusmi pirdunawashqa, paypi kriyishqayrayku, nishpa. Chaymi chay Abrajanqa Dyuspi yumbay kriyiqkunapa taytanchiqshina. Kanan payraykum yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi chay mana siñalniyuq kaqkunatapis pirdunan, paypi kriyiptinllapaqa, nishpa.

12 Chay Abrajanmi noqaykuna siñalniyuq isrraylinukunapa taytayshinapis. Piru manam wambrangunashinachu kanillapa, kwirpuyllapapi chay siñalta rurashqayraykuqa. Ashwanmi Abrajanshina kriyishqayllaparayku, paypa wambrangunashina kanillapa.

Abrajanmi Taytanchiq Dyus ufrisishqanda al-lipta kriyishpa ch'askirqan

13 Tayta Dyusqam chay Abrajanda karu willkandinda ufrisirqan, yumbay kay mundupi tiyaqkunata kamachinanllapa. Piru manam

Muysispa liyningunata kasushqanraykuchu, chayshinaqa ufrisirqanqa. (Chaqa Abrajamba tyimpumbiqam manaraq karganchu chay liykunaqa.) Ashwanmi chayshina ufrisirqanqa, allita Dyuspi kriyishqanrayku. Chayshina kriiptinmi, Taytanchiq Dyusqa uchangunamanda pirdunashpa, manana nima uchayuqpaq riqsirqan. ¹⁴ Chayshina Dyuspi kriiptinchiqllapam, noqanchiqkunatapis washawanchiqllapa, paywan kawsananchiqllapa. Manam washawanchiqchu Muysispa liyningunata kasushqanchiqraykuqa. Chaqa atiptinchiq washakayta, liykunata kasushpaqam, mana nimapaq balinmanchu Jisuspi kriyinanchiqqa. Tayta Dyus Abrajanda chay ufrisishqambismi mana nimapaq balinmanchu. ¹⁵ Mana kaptin Muysispa liyningunaqam, runakunaqa mana may uchayuqchu kanmanllapa. Piru Muysispa liyninguna kashqanraykum, achka uchayuqkuna mas kastigadu rinllapa kaq, chay liykunata mana kasushqanllaparayku.

¹⁶ Chaymi Taytanchiq Dyusqa Abrajanda ufrisirqan dibaldilla yanapanan, paypi kriyishqanrayku. Chayshinallam noqanchiqkunatapis dibaldilla yanapawanchiq, suq rrigaluta qowanchiqmanshina. Chaymi Dyuspi kriyiqkunaqa Abrajamba wambranshinana kanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam mana yanapanchu Muysispa liyningunata kasuqkunatallaqa. Ashwanmi yanapan Abrajanshina paypi yumbay kriyiqkunatapis. ¹⁷ Chaqa Abrajanqam allita Dyuspi kriyirqan. Yach'arqanmi: Tayta Dyusmi kamachikushpalla,

tukuy imata ruran. Wañuqkunatapismi kawsachin, nishpa. Chaymi Dyusqa Santu Librumbi kayshina nin: “Abrajan, qamtam akrashushqa kani, achka nasyumbi tiyaqkunapa agwilunshina kanayki”, nishpa.* Chayshina niptinmi, Abrajanqa allipta kriyirqan.

¹⁸⁻¹⁹ Chaqa Taytanchiq Dyusqam Abrajanda nishqa karqan: “Warmiki Sarapim suq churiyuq kashpa, achka nasyungunapi tiyaqkunapa karu agwilunllapa ringi kaq”, nishpa. Piru Saraqam mana nunka wambrayuqchu kashqa karqan. Chayshina Abrajan mana churiyuq kashpapisti, Tayta Dyus nishqanda kriyirqan. Piru ancha achka watakunatam shuyarqanllapa, Taytanchiq Dyus nishqanda kumplinambaqqa. Chaymandaqam Abrajanqa warmin Sarawan yaqqana syin watayuq kashpa, wañunan sirkana kaptin, Tayta Dyus nishqanshina, suq wambrayuqna karqan. Chayshinam achka nasyungunapi tiyaqkunapa karu agwilun karqan. ²⁰ Chaqa Abrajanqam ancha allita kriyishqa karqan: Taytanchiq Dyusmi chay ufrisiwashqanda allipta rin qowaq, nishpa. Chaymi Dyus nishqanda mana shaykuq kriyishpa, ancha alabarqan. ²¹ Chaqa ancham yuyakushqa karqan: Tayta Dyusmi ancha pudirniyuq kashpa, yumbay chay ufrisiwashqanda atin rurayta, nishpa. ²² Chaymi Taytanchiq Dyuspi allita kriyiptinqa, Dyusqa Abrajanda uchangunamanda pirdunashpa, ancha allin runapaqna riqsirqan.

* **4:17** Génesis 17.5

²³ Piru Dyusqam mana nirqanchu: “Noqapi kriiptinmi, Abrajandalla allin runapaq riqsini”, nishpaqa. ²⁴ Ashwanmi chayshinaqa nin paypi yumbay kriyiqkunapaqpis. Chaqa noqanchiqkunapismi Tayta Dyuspi kriyinchiq: Paymi Siñurninchiq Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa, nishpa. ²⁵ Chaqa payqam Churin Jisusta kuntraqkunaman intrigakurqan, uchanchiqkunarayku wañunambaq. Chaymandaqam chay wañushqanmanda kawsachimurqan, noqanchiqkunata uchanchiqkunamanda washawananchiq.

5

Taytanchiq Dyusmi pirdunawaqninchiq, mana uchayuqpaqna riqsiwanchiq

¹ Siñurninchiq Jisukristupi allipta kriiptinchiqmi, Taytanchiq Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chaymi manana manchanchiqllapachu: Tayta Dyusmi rin kastigawaqninchiq, nishpaqa. Ashwanmi Jisukristu pirdunawaptinchiq, Tayta Dyus ancha kushikun noqanchiqkunawan. ² Chayshina kriiptinchiqllapam, Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, dibaldilla pirdunawanchiq. Chaymi paypi yuyakushpa, ancha kushikunchiqllapa: Llipyaykaq Tayta Dyuswanmi pulla rinchiqllapa kawsaq, nishpa. ³ Yach'anchiqpismi: Padisishpaqam, mas allita yach'akunchiqllapa Jisuspi mana shaykuq yuyakuyta, nishpa. Chaymi padisishpapis, kushikunchiqllapa. ⁴ Chayshina mallipadu

kashpa, Jisuspi mana shaykuq kriyiptinchiqqam, Taytanchiq Dyusqa ancha kushikun. Chayshina kushikushpam, ancha yanapawanchiq, paypi mas allita yuyakunanchiqllapa. ⁵ Chaymi Tayta Dyusqa Santu Ispiritunda qowanchiq, yach'achiwananchiq: Tayta Dyusmi ancha kuyashungillapa, nishpa. Chayshina niwaptinchiqmi, ancha allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusqam yumbay niwashqanchiqta rin kumpli. Manam rinchiqchu penqakuq: Yanqam paypi yuyakushqa kani, nishpaqa.

⁶ Chaqa yumbay noqanchiqkunaqam (uchayuq kashpa) mana atirqanchiqchu washakaytaqa. Chaymi Tayta Dyusqa munashqan tyimpupi Churin Jisukristuta kach'amurqan, wañushpa yumbay uchanchiqmanda washawananchiq.

⁷ Manam ni pipis munanmanchu wañuyta, ni suq allin kaqta washanambaqqa. Piru kinsapch'i mayqan runa wañunman, suq ancha allin kaqta washanambaq. ⁸ Piru noqanchiqkuna uchayuqraq kaptinchiqmi, Jisukristuqa wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq.

Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa noqanchiqkunata allita yach'achiwananchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa. ⁹ Chaqa Jisukristu wañuptinmi, Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chaymi kananqa paywan allina kashpa, mas allita yach'anchiqllapa: Jisukristum rin washawaqninchiq, Tayta Dyus jwisyu diyapi ama kastigawananchiq, nishpa. ¹⁰ Chaqa noqanchiqkunam Tayta Dyusta kuntraptinchiqpis, payqa Churin

Jisusta kach'amurqan, wañushpa, yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi kananga shumaqta atinchiq kawsayta Dyuswanga tukuy tyimpupaq. ¹¹ Manam chayshinallachu yanapawanchiqqa. Ashwanmi Churin Jisuswan noqanchiqkunata ancha kushichiwanchiq. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum washawashqa kanchiq, shumaqtana Taytanchiq Dyuswan kawsananchiq.

Punta runa Adan rurashqanraykum wañunchiq; piru Jisukristu rurashqanraykum rinchiq kawsaq

¹² Ancha unay tyimpupim chay punta agwilunchiq Adan Dyusta mana kasushpa, uchata ruraraqan. Chaymi wañurqan. Chayshinallam chay Adamba tyimpunmandapacha kanangaman yumbay karu willkanguna wañunchiqllapa. Chaqa yumbayninchiqmi uchata ruranchiqllapa. ¹³⁻¹⁴ Chay punta runa Adanqam Dyus kamachishqandaqa mana kasurqanchu. Chay karu willkangunapismi manaraq Muysispa liyninguna kaptin, uchata rurashpa, Adanshina wañurqanllapa. Piru Dyuspa liyningunata manaraq yach'ashpam, paykunaqa mana disprisyarqanchu Dyustaqa chay Adanshinaqa. Chaymi Dyusqa paykunataqa mana rinchu anyaq: “Chay kamachikushqaytam mana kasushqachu kangi”, nishpaqa. Piru chay punta runa Adanraykum yumbayninchiq rinchiqllapa wañuq. Piru Jisukristuraykum tukuy tyimpupaq rinchiqllapa kawsaq.

¹⁵ Chaqa chay Adan uchata ruraptinmi, yumbay runakuna, warmikuna wañunchiqllapa. Piru

Jisukristu wañuptinmi, Tayta Dyusqa achka runata, warmita dibaldilla washawashqa kanchiqllapa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. ¹⁶ Chaymi Dyus rurashqanqa mana nimapis igwalchu chay Adan rurashqanwanqa. Chaqa Adanmi suq uchatalla rurashpa, yumbay runata, warmita ancha dañachiwashqa kanchiq, uchayuq kananchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa listuna karqan, noqanchiqkunata kastigawananchiq. Piru kananqam Jisukristu wañushqanrayku, Taytanchiq Dyusqa yumbay chay uchanchiqmanda dibaldilla pirdunawanchiq. ¹⁷ Manchu chay runa Adanlla uchata rurashpa, ancha dañachiwashqa kanchiq, yumbayninchiq wañunanchiqpaq. Piru Jisukristullam wañushpa, achka noqanchiqkunata washawashqa kanchiq. Chaymi Tayta Dyusqa dibaldilla yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq, suq bidapi pudirniyuq kananchiq.

¹⁸⁻¹⁹ Chay agwilunchiq Adan Taytanchiq Dyusta mana kasushpa, uchata ruraptinmi, yumbay noqanchiqpis uchata rurashpa, uchayuq kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay runata kastigawananchiq karqan. Piru Jisukristu ancha allin kashpa wañushqanraykum, Taytanchiq Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawanchiq, amana kastigadu kananchiq. Chaqa Churin Jisukristu Tayta Dyusta allita kasushqanraykum, paypi yumbay kriyiqkunataqa mana nima uchayuqpaqna riqsiwanchiq. ²⁰ Tayta Dyusqam liyningunata Muysista qorqan, yumbayninchiq yach'ananchiq: Uchayuqkunam kanchiqllapa,

nishpa. Piru chayshina yach'ashpapismi, mas uchata rurarqanchiqlapa. Piru chayshina ancha uchayuqkuna kaptinchiqpismi, Taytanchiq Dyusqa ancha allin kashpa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawarqanchiq. ²¹ Chaqa yumbay runakuna, warmikuna uchata rurashpaqam, wañunanchiqna karqanchiqlapa. Piru Jisukristum wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymi paypi kriiptinchiqlapa, Tayta Dyusqa ancha allin, ancha pudirniyuq kashpa, pirdunawashqa kanchiq, paywan syilupi tukuy tyimpu kawsananchiqlapa.

6

Jisuspi kriyishpaqa, ama uchata rurashunchu

¹ Mayá, kananqa ¿imatam yuyanchiqlapa? Taytanchiq Dyus kuyawaqninchiq, tukuy uchanchiqmanda pirdunawaptinchiq, ¿mas uchatachu rurashun, chay uchamandapis pirdunawananchiq? ² ¡Manám! ¡Amar nimatapis uchataqa rurashunchu! Chaqa Jisuspi kriyishpaqam, chay unay bidanchiqtaqa pambashqashinana kanchiq, amana nima uchata rurashpachu kawsananchiqlapa. ³ Qamkunaqam allita yach'angillapa: Noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpa, shutikushpaqam, paywanna pulla pambadushina karqanchiq, nishpa. Chayri Jisukristu pambadu kashqanshina, noqanchiqkunapis chay unay bidanchiqta pambashun, amana maluta rurananchiqlapa. ⁴ Chaqa Jisukristupi

kriyishpaqam, pay pambakashqanshina noqanchiqkunapis yakupi shutikushpa pambakarqanchiq. Chaymandaqam yakumanda lluqshishpaqa, mushuq bidayuqna kanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, Churin Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam noqanchiq-tapis yanapawanchiq, mushuq bidapina kawsananchiqllapa.

⁵ Jisukristu wañushqanshinam noqanchiqkunapis wañushqashinana kanchiqllapa, amana uchata rurananchiqllapa. Chayshinalla Jisukristu kawsamushqanshinam, noqanchiqkunapis rinchiqllapa kawsamuq. ⁶ Kanan allitam yach'anchiqllapa: Jisukristum wañurqan suq kruspi klabaptinllapa, nishpa. Chaymi pay wañushqanshina, noqanchiqkunapis wañushqashinana kanchiq, amana uchata rurananchiqllapa. Piru Jisuspi manaraq kriyishpaqam, chay mana baliq yuyayninchiqkunata kasurqanchiqllapa suq patrundashina. Piru kananqam chay yuyaykunaqa manana atinchu kamachiwayninchiqta, uchata rurananchiqqa. ⁷ Chaqa suq runa wañushqaqam manana pitapis kasunchu, uchata ruranambaqqa. (Chayshinallar noqanchiqkunapis kashunllapa). ⁸ Chaymi noqanchiqkuna wañushqashina kashpaqa, allita yuyakunchiqllapa: Jisukristuwanmi pulla rinchiqllapa kawsaq, nishpa. ⁹ Chaqa yach'anchiqpismi: Jisukristum wañushqanmanda kawsamushpa, wañuyta binsirqan. Chaymi manana nunka rinchu wañuriq, nishpa. ¹⁰ Chaqa payqam suq kutindalla wañurqan,

dyabluta binsishpa, uchanchiqkunamanda washawananchiq. Chaymandaqam wañushqanmanda kawsamushpaqa, Taytanda sirbishpa kawsaykan. ¹¹ Chayshinar qamkunapis wañushqashina kayllapa, amana uchakunata ruranaykillapa. Kananmandaqar Siñurninchiq Jisukristu yanapashuptin, Taytanchiq Dyusta sirbishpa kawsayllapa.

¹²⁻¹³ Chayshina kriiptikillapam, Dyusqa mushuq bidatana qoshushqallapa. Chayri chay mana baliq yuyaynikikunata dijashpa, kwirpuykillapata sujitashpa, amana nima maluta rurayllapachu. Ashwanri tukuy kwirpuykita, yuyaynikikunatapis Dyusta intrigayllapa, pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. ¹⁴ Manam rinchiqllapachu washakaq Muysispa liyningunata kasushpaqa. Ashwanmi Tayta Dyuspi yuyakuptinchiq, payqa dibaldilla washawanchiqllapa. Chaymi chay mana baliq yuyayninchiqkunaga manana atinllapachu amalasqa kamachiwayninchiqta, uchakunata rurananchiqqa.

Dyusta allita kasushun

¹⁵ Piru Tayta Dyus chayshina dibaldilla washawaptinchiqqa, ¿atinchiqllapachu kawsayta uchata rurashpa? ¡Manám! ¡Amar nima uchataqa rurashunchu! ¹⁶ Chaqa qamkunaqam allita yach'angillapa: Suq runa patrumbi trabajaqqam chay patrunnindalla kasun, ¿manachu? Chayshinallam Taytanchiq Dyusta kasuptikillapaqa, payqa rin uchaykimanda pirdunashuq, amana uchayuqkuna kanaykillapa.

Piru dyabluta kasushpa, uchata rurashpaqam, ringillapa chinga. ¹⁷ Manchu unayqa amalas uchata rurashpaqa, dyablupa randishqa kriadunshina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyuspaq yach'akushpaqa, paytana tukuy shunqo allita kasuykangillapa. Chaymi noqaqa Dyusta ancha pagikuni. ¹⁸ Chaqa Taytanchiq Dyusqam qamkunata ancha yanapashushqa, amana uchata rurashpa, librina kawsanaykillapa. Chaymi kananqa Tayta Dyus munashqanda rurashpa kawsaykangillapa. ¹⁹ Chaymi kay kumparasyunwan bidaykipaq rini yach'achishuqllapa, allita intyindinayki. Chaqa kayshina mana yach'achishuptiyqam, mana atingillapachu allita intyindiyaqa. Unayqam dyabluman intrigakashpa, paytalla kasushpa, kawsarqaykillapa, randishqa kriadu patrinninda kasuqkunashina. Chaymi ancha qawch'u karqaykillapa, uchata ruranaykillapa. Piru kananqar intrigakayllapa Dyusman, ancha qawch'u kanayki, alli kaqkunatalla ruranaykillapa.

²⁰ Unayqam uchata rurashpaqa, mana baliq patrumba kriadunguna karqaykillapa. Chaymi mana munarqaykillapachu allita kawsayta. ²¹ Piru chayshina uchata rurashpaqam, ¿imatam ganarqaykillapa? ¡Manam nimatapis ganarqaykichu! Ashwanmi chinganayki karqaykillapa. Chaymi kananqa chay rurashqaykita yuyashpa, ancha penqakungillapa. ²² Piru Taytanchiq Dyusmi chay uchaykikunamanda washashushqallapa, amana dyablupa kriadunguna kanaykillapa.

Chaymi kananqa Dyusta sirbiptikillapa, payqa ancha yanapashungi, paytana allita kasushpa kawsanaykillapa. Chaymandaqam syiluman rin apashuqllapa, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. ²³ Piru uchata rurashpaqam, pagunchiqta rinchiq ch'askiq. Chay paguqam rin kaq infyirnu. Piru Jisukristupi kriyiptinchiqqam, Tayta Dyusqa dibaldilla syiluman rin apawaqninchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

7

Pablum suq kumparasyunda rurarqan kasaraqwan

¹ Kriyiq masitakuna, qamkunaqam allita yach'angillapa liykunapaq. Chay liykunataqam kasunchiqllapa wañunanchiq diyakamanlla, ¿manachu? ²⁻³ Mayá, kay kumparasyumbaq yuyashunllapa: Chay liykunaqam suq warmi kasarashqata kamachin, qosanwanlla kanambaq wañunan diyakaman. Chaymi suqwan kashpaqa, ancha uchayuqna kidan. Piru qosan wañuptinqam, chay warmiqa sultirashinana kidan. Chaymi munashpa kasaraytaqa, suqwan atin kasarariyta. Chayshina kasarashpa, chay runanwan puñushpaqa, mana uchayuqchu kidan.

⁴ Kuyashqay kriyiq masitakuna, chay unay liykunaqam noqanchiqkunapaqqa chay warmipa qosan wañushqanshina. Chaqa kanan noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpaqam, suq warmi suq runawan kasaraqshina kanchiqllapa. Chaymi Jisustana kasushpaqa, manana

chay unay liykunataqa kasunchiqllapachu. Chaqa kananqam chay kawsamuq Jisuspa warminshinana kanchiqllapa, Taytanchiq Dyus munashqanda rurashpa kawsananchiqllapa. ⁵ Piru manaraq kriyishpa Jisuspiqam, Muysispa liyningunata yach'ashpapis, mana munashpa kasuyta, masta animakarqanchiq uchata rurananchiqllapa. Chaymi kwirpunchiqta kasushpa, chingananchiqpaqna karqanchiqllapa. ⁶ Piru Jisuspi kriyishpaqam, manana chay unay iskibrishqan liykunapa kriyadunshinachu kanchiqllapa. Ashwanmi kananqa Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, mushuq bidapi librina kawsananchiq, Dyusta kasushpa.

Noqanchiqllaqam mana atinchiqchu ancha alita ruraytaqa

⁷ Chayshina kaptinqa, ¿imatam nishun? ¿Muysispa liyningunaqachu malu, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi chay liykuna niwanchiq: Kaymi alli, kaymi mana allichu, nishpa. Chaqa chay liykunaqam yach'achiwanchiq: Runa maskipa kusasningunata ama anchaqa munakuychu, nishpa. Chayta mana niwaptinchiqqam, chay kusasningunata munakushpaqa, mana yach'ananchiqtachu: Uchatam ruraykani, nishpaqa. ⁸ Piru Muysispa liyninguna kamachiwaptin, uchata ama ruranaypaqqam, noqaqa masta munarqay chay uchata rurayta. Piru chay liykuna mana kaptinqam, mana yuyanaytachu chay uchakunata ruranaypaqqa. ⁹ Chaqa unay tyimpupi manaraq chay liykunata yach'ashpaqam, uchata rurashpapis, yuyarqay:

Allin runam kani, nishpa. Piru chay liykunata yach'akushpaqam, masta munarqay uchata rurayta. Chaymi intyindirqay: Rinim chingaq. Manam atinichu chay liykunata kumpliyytaqa washakanaypaq, nishpa. ¹⁰ Piru Tayta Dyusqam chay liyningunata qowarqanchiq, allita kasushpa, washakashpa, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Lukismi chay liyningunataqa mana atirqaychu kasuyta. Chaymi chay liykunaqa chingachiwanambaq karqan. ¹¹ Piru noqaqam puntata yuyarqay: Yumbay liykunatam atini kasuyta, noqa kikiylla washakanaypaq, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, noqa kikiylla ingañakaykarqay. Chaqa mana atishpa tukuy liykunata kasuytaqam, chinganaypaq karqay.

¹² Chaymi niykillapa: Dyuspa liyningunaqam ancha allin, ancha santu, mana nima maluchu, nishpa. ¹³ Piru ¿chayshina allin kashpapischu, dañachiwarqan chinganaypaq? ¡Manám! Ashwanmi uchata rurashpa, noqa kikiylla dañakarqay chinganaypaqqa. Piru chay allin liykunaqam yach'achiwarqan: Ancha fiyutam ruraykangi, nishpa. Piru chayshina yach'achiwaptinmi, noqaqa intyindishpa: Uchaykunaqam dañachiwaykan chinganaypaq, nishpaqam, masta animakarqay, chay uchakunata ruranaypaq.

¹⁴ Allitam yach'anchiqllapa: Chay allin liykunatam Dyuspa Santu Ispiritun qowashqallapa kanchiq, nishpa. Piru noqaqam mana allitaqa ruranichu. Chaqa kwirpuy munashqandalla rurashpam, dyabluta kasuykani suq randishqa

kriyadu patrunninda kasuqshina. ¹⁵ Piru noqaqam mana intyindinichu: ¿Imaraykum uchata rurani? nishpaqa. Chaqa munashpa allita ruraytapismi, mana atinichu. Chayshina mana munashpa uchata ruraytapismi, chay uchakunata rurani. ¹⁶ Chaymi uchata mana munashpa ruraytaqa, intyindini: Dyuspa liyningunaqam ancha allin, nishpa. Piru chayshina intyindishpapisti, chay uchakunata rurani. ¹⁷ Chaqa shunqoypi kaq mana baliq yuyayniykunam animachiwan, chay uchakunata amalas ruranaypaq. ¹⁸ Chaymi munashpa allitalla ruraytapis, mana atinichu. Chayraykum yach'ani: Ancha uchayuq runam kani, nishpa. ¹⁹ Chaqa munashpa allitalla ruraytapismi, mana atinichu. Ashwanmi mana munashpapisti, chay uchakunata rurani. ²⁰ Chayshina mana munashpapisti, jiñuyrayku uchakunata rurani. Chaqa shunqoypi uchakuna kaptinmi, chay mana baliqkunata rurani.

²¹ Chaymi allitalla munashpa ruraytapis, ashwamba uchakunata rurani. ²² Piru Dyuspa liyningunaqam ancha gustawan shunqoypi. ²³ Piru chayshina gustawaptimbismi, noqaqa uchayuq kashpa, ishka yuyayniyuq kani. Suq yuyayniymi Dyusta ancha munan kasuyta. Piru suq yuyayniyuqam kwirpuy munashqandalla ancha munan rurayta. Chaymi chay yuyayniykunaqa suq girrapishina pilyaptin, mana atinichu allita rurashpa kawsaytaqa. Chaqa suq prisushinam chay mana baliq yuyayniyuq kasuni. ²⁴ Chaymi ancha llakishpa yuyani: ¿Piraq yanapawanman, chay mana baliq yuyayniykunata dijanaypaq, ama chinganaypaq?

nishpa. ²⁵ ¡Taytanchiq Dyusllam Siñurninchiq Jisukristuwan atin yanapawaytaqa! ¡Chaymi paykunata ancha pagikuni!

Piru nishushqayshinam, ishkay yuyayniyuq kashqa kani. Suq yuyayniymi Dyuspa liyningunata ancha munan kasuyta. Piru suq yuyayniyuqam uchakunata ancha munan rurayta. Chaymi noqa sapalayllaqa mana atinichu allitalla rurashpa kawsaytaqa.

8

Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiq, kayshina kawsananchiqllapa

¹ Kananqam Jisukristupi yuyakuqkunataqa Tayta Dyusqa tukuy uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, manana rinchu kasti-gawaqninchiq. Chaqa mananam kwirpunchiq munashqan uchakunata rurashpachu kawsananchiqllapa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpana kawsananchiqllapa.

² Chaymi noqaqa Jisukristupi yuyakushpa, Santu Ispiritunda kasuptiyqa, mushuq bidata qowashqa. Chaqa payqam yanapawan, amana uchata rurashpa kawsanaypaq. Chaymi manana rinichu chingaq.

³ Piru noqanchiqkunalla ancha munashpa Muysispa liyningunata kasuytaqam, uchayuqkuna kashpa, mana atirqanchiqllapachu kumpliyytaqa. Chaymi chay liykunaqa mana atirqanchu washawayninchiqta. Piru Taytanchiq Dyusmi chay liykunamanda mas pudirniyuq. Chaymi Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, kwirpuyuq

runa kanambaq. Chayshina kwirpuyuq kashpismi, mana nima uchata rurarqanchu. Piru suq kruspi wañurqan, uchanchiqlanapaq pagarakunambaq, amana kastigadu kananchiqlapa.

⁴ Chayshinam wañurqan, Dyustana kasushpa kawsananchiqlapa. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam yanapawanchiq, Dyus kamachikushqanda kasushpa, amana kasunanchiq mana baliq yuyayninchiqkunataqa.

⁵ Chaqa wakin runakunaqam mana baliq yuyayingunata rurashpaqa, kwirpun munashqandalla yuanllapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasuqkunaqam Dyus munashqandalla yuanllapa.

⁶ Chaqa noqanchiqkuna kwirpunchiq mana alli munashqanda yuyashpaqam, tukuy tyimpupaq rinchiqlapa chingaq.

Piru Tayta Dyus munashqanda yuyashpaqam, paywan pulla kushikushpa, tukuy tyimpu shumaqta rinchiqlapa kawsaq.

⁷ Piru wakin runa, warmi kwirpun munashqandalla rurashpaqam, Tayta Dyusta kuntraykanllapa. Chaqa manam munanllapachu ni atinllapachu Dyuspa liyningunata kasuytaqa.

⁸ Chaymi paykunaqa munashqandalla rurashpa, mana atinllapachu Tayta Dyusta kushichiytaqa.

⁹ Piru qamkunaqam mana paykunashinachu kawsangillapa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun shunqoykipi tian. Chaymi payta kasushpa kawsangillapa. Piru mayqanniki Jisuspa Santu Ispiritun mana tiyaptingam, mana Jisukristuwanchu kangillapa.

¹⁰ Piru kananqam Jisukristupa Ispiritun noqanchiqkunapi tiyaptingam,

Tayta Dyusqa manana uchayuqpaq riqsi-wanchiqllapa. Chaymi ispiritunchiqqa manana rinchu wañuq. Piru kwirpunchiqmi wañun, chay unay uchakunata rurashqanchiqrayku.

¹¹ Kanan Dyuspa chay Santu Ispiritunmi Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam Ispiritunqa noqanchiqkunapi tiyashpa, rin kawsachimuq kwirpunchiqta wañushqanmanda.

¹² Chaymi masitakuna, Tayta Dyusta ancha dibiranchiq, chayshina wañushpa, washawashqanchiqrayku. Chayri amana kawsashunchu chay mana baliq yuyayn-inchiqkunata kasushpaqa. ¹³ Chaqa chay mana baliq munashqaykita rurashpaqam, wañushpa ringillapa chingaq. Piru Dyuspa Santu Ispiritun yanapashuptinmi, chay mana baliq kusaskunataqa amana ruranaykillapa, Dyuswan pulla ringillapa kawsaq.

¹⁴ Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqa, Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa.

¹⁵ Chaqa chay Santu Ispiritundaqam mana ch'askirqanchiqchu suq randishqa kriyadushina, Taytanchiq Dyusta manchananchiqqa. Ashwanmi paytaqa ch'askirqanchiq, Tayta Dyuspa wambranguna kananchiq. Chaymi kananqa dirichuyuq kanchiq Dyusta ninanchiq: “Taytaymi kangi”, nishpa. ¹⁶ Chaqa chay Ispiritunqam noqanchiqkunapi tiyashpa niwanchiqllapa: “Dyuspa wambrangunanam kangillapa”, nishpa. ¹⁷ Chaymi Churin Jisukristuwan pulla rinchiqllapa ch'askiq suq shumaq irinsyata. Chaqa kay mundupi Jisuspi

kriiptinchiq, suqkuna padisichiwanchiq. Piru chayshina padisishpaqam, syilupi Jisuswan pulla llipyashpa, rinchiqlapa kamachikuq.

Taytanchiq Dyustam shuyaykanchiq, syiluman apawananchiq

¹⁸ Kay pachapiqam ancha ñakanchiqlapa. Piru allitam yach'ani: Suq diyam syilupi ancha llipyaq Siñurninchiqwan kushikushpa, rinchiqlapa yach'aq: Kay kushikushqanchiqpaqqam chay ñakashqanchiqqa mana nimachu kashqa, nishpa.

¹⁹ Tayta Dyus tukuy ima rurashqanmi ancha shuyakuyan, Dyusqa noqanchiqkunapaq ninambaq: “Kaykunam wambraykuna”, nishpa. ²⁰⁻²¹ Chaqa runakuna uchakunata ruraptinllapam, Tayta Dyusqa دچارقان, pay tukuy ima rurashqanguna dañakanambaq. Piru chayshina dijashpapismi, ufrisikurqan: “Suq diyam yumbay wambraykuna noqawan pulla llipyashpa, rinllapa kamachikuq. Mananam rinllapachu wañuq. Chay diyapiqam tukuy ima rurashqayqa manana rinchu dañakaq. Ashwanmi allichaptiy, chay rurashqaykunaqa rinllapa kushikuq chay wambraykunawan”, nishpa.

²² Chaqa yach'anchiqllapam: Tayta Dyus tukuy ima rurashqangunam ancha padisishpa kanangaman kijakun, suq warmi qeshyanambaq padisiqshina. ²³ Chaymi noqanchiqkuna

Santu Ispirituwan kashpapis, Dyus chay rurashqangunawan pulla padisinchiqlapa. Piru Taytanchiq Dyusqam chay Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, yach'ananchiq: Suq diyam masta rin yanapawaqninchiq, nishpa.

Chaymi kay mundupi padisishpapis, ancha shuyakuykanchiq, Tayta Dyus akrashqan wambrangunata yumbay irinsyanchiqta qowananchiqkaman. Chay diyapim payqa suq mushuq kwirputana rin qowaqninchiq. ²⁴ Chaqa Taytanchiq Dyuspi kriyiptinchiqmi, payqa washawashqa kanchiq, suq diya paypa pullan syilupi kawsananchiq. Lukismi manaraq rikanchiqchu chay ufrisiwashqanchiqtaqa. Piru Dyuswan syilupi kashpaqam, manana nisisaryuchu rin kaq pay niwashqanchiqpi yuyakunanchiqqa. Piru kananqam shuyakuykanchiq, chay manaraq rikashqanchiq kumplinambaq. ²⁵ Chaymi manaraq rishpa syilumanqa, mana shaykuq shuyakuykanchiq, chayman rinanchiqllapa.

²⁶ Mana yach'apinchiq Dyusman allita mañakuytam, paypa Santu Ispiritun ancha yanapawanchiq mas allita mañakunanchiq. Chaqa ancha syintishpam llakiypaqta, rrugakun noqanchiqkunapaq mana ni palabrakunata rimashpa. ²⁷ Kanan Tayta Dyusqam tukuy ima yuyashqanchiqta allita yach'an. Chaymi chay Santu Ispiritun noqanchiqpaq mañakushqanda ancha allita intyindin. Chaqa chay Santu Ispirituqam Taytanchiq Dyus munashqanshinalla mañakun.

Tayta Dyuswanmi tukuy ima mana allikunata atinchiq binsiyta

²⁸ Yach'anchiqllapam: Tayta Dyusmi qayawashqa kanchiq, pay munashqanshina kawsananchiq. Chaymi payta kuyaqkunataqa

tukuy imapi byinninchiqpaq yanapawanchiq, nishpa. ²⁹ Chaqa unaymandapacha manaraq nasiptinchiqmi, Tayta Dyusqa riqsiwaqninchiq akrawarqanchiq, Churin Jisushina kananchiqllapa, Jisusqa yumbay noqanchiqkunapa kulaka masanchiqshina kanambaq. ³⁰ Chayshina akrawaqaqninchiqmi, Dyusqa qayawarqanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. Chayshina qayawaqaqninchiqmi, uchanchiqkunamanda pirdunawaqaqninchiq, mana uchayuqpaqna riqsiwanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa rin yanapawaqaqninchiq pudirninan, payshina llipyashpa, paywan kamachikunanchiq.

³¹ Tukuy chayta yach'ashpaqam, allita kayshina yuyakunchiqllapa: Tayta Dyus yanapawaptinmi, mana ni pipis atinqachu binsiwayta, nishpa. ³² Chaqa Tayta Dyusqam mana nimata mich'awaqaqninchiqchu, sapalan Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, noqanchiqkunapaq wañunambaq. Chayshina kikin Churin Jisusta intrigakushpam, Tayta Dyusqa tukuy imapi noqanchiqkunata rin yanapawaqaqninchiq, ¿manachu? ³³ Chayshina Tayta Dyus akrashqangunata mana uchayuqkunapaq riqsiwaptinchiqqam, mana pipis atinqachu shimbiwayninchiqta: “Uchayuqkunam kangillapa”, nishpaqa. ³⁴ Chaqa Jisukristum wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiqllapa. Chaymandaqam kawsamushpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan, noqanchiqkunata yanapawananchiq. Chaymi mana pipis atinqachu shimbiwayninchiqta: “Uchayuqmi

kangi”, nishpaqa, kastigadu kananchiqllapa.
³⁵ Chaqa mana ni pipis ni mayqambis atinmanchu Jisukristuta disanimachiyta, ama kuyawananchiqqa: ni ñakaykuna, ni llakikuna, ni qesachawaqninchiqkuna, ni ambruna, ni mana kaptin mudananchiq, ni uchayuqkuna jurapawaptinchiq, ni atun kuchilluwan wanchiwaptinchiq. ³⁶ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi paypaq rimaqkuna payta nin:

Tayta Dyus, qamta sirbishuptiyllapam, chay kuntrashuqkuna tukuy uras munanllapa wanchiwayllapata. Manchu wishakunata kamalman apanllapa wanchiq (wanchinanllapa). Chayshinallam noqaykunatapis munanllapa wanchiwayta, nishpa.*

³⁷ Piru chayshina munashpa wanchiwayn-inchiqtam, mana nimatapis atinllapachu binsiwayninchiqta. Ashwanmi Jisukristu ancha kuyawaqninchiq yanapawanchiq, Dyuspi allita yuyakushpa, dyabluta, tukuy ima maluta binsinanchiqllapa. ³⁸ Chaymi kawsaykaptinchiq ichu wañuptinchiqpis, mana nimapis atinqachu akrawayninchiqta Tayta Dyusmanda, noqanchiqkunata ama kuyawananchiqqa. Manam atinchu ni mas kamachikuq anjilkuna, ni mas kamachikuq dyablukuna, ni suq laya kamachikuqkuna, ni kay tyimpupi kawsaqkuna, ni shamuq tyimpupi kawsaqkunapis. ³⁹ Manamir rinllapachu akrawaqninchiq ni altupi puriqkuna ni kay allpapa warambi kaqkuna ni suq laya

* **8:36** Salmo 44.22

kaçkunapis. Chaqa Taytanchiq Dyusmi Siñurninchiq Jisukristuta kach'amushpa, ancha allita yach'achiwashqa kanchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa.

9

Dyusmi akrashqa isrraylinukunata, nasyunnin kanambaqllapa

¹ Kriyiq masitakuna, Jisukristupi tukuy shunqo kriiptiyimi, Dyuspa Santu Ispiritun shunqoypi tiyashpa yanapawan, allip kaqtalla qamkunata nishunaypaq. Chaymi kayta niykillapa, mana nimata llullakushpachu: ² Ancham llakini (llaqta masiy isrraylinukunapaq, Jisuspi mana kriiptinllapa. Chaqa chay llaqta masiykunatam ancha kuyani.) ³ Chaymi atishpaqa, intrigakayman paykunapa rrimplasun chinganaypaq, paykunata washanaypaq. ⁴ Chaqa noqaqam paykunawanqa Isrrayilpa karu willkanguna kanillapa. Tayta Dyusmi akrawarqanllapa, paypa wambranguna kanayllapa. Unay agwiluykunam Tayta Dyuspa llipyayninda rikarqanllapa. Chaymandaqam paykunawan suq tratuta rurashpa, Muysispa liyningunata qorqan. Paykunataqam yach'achirqan, paytalla adurananllapa. Paykunataqam ufrisirqan, Akrashqan Washadurta kach'amunambaq. ⁵ Chaqa chay unay isrraylinu agwiluykunapa karu willkangunam kanillapa. Noqaykunamandam Dyus Akrashqan Washadur Jisuspis nasirqan. Payqam Dyus. Chaymi tukuy imata, tukuy maypi

kamachin. Chayri payqa tukuy tyimpu alabashqa kanqa. ¡Chayshina kanqa!

⁶ Dyusqam isrraylinukunata ufrisishqanda mana qonqarqanchu. (Ashwanmi kumplirqan.) Piru chay unay agwiluyllapa Isrrayilpa karu willkanguna kashpapismi, mana yumbayniychu Dyuspa wambranguna kanillapa. ⁷ Chaqa Abrajamba mirayningunamanda kashpapismi, mana yumbayniyllapachu Dyuspa lijitimu wambrangunaqa kanillapa. Chaymi Tayta Dyusqa Abrajanda kayshina nirqan: “Churiki Isakmandallam lijitimu willkaykikunaqa kanqa”, nishpa. ⁸ Chaymi yach'anchiqllapa: Abrajamba mirayninguna kashpapismi, mana yumbaychu kashqa Dyuspa wambrangunaqa, nishpa. Ashwanmi Dyuspi kriyiqkunatalla akrarqan, wambranguna kanambaqqa. Chayshina Abrajan Dyuspi kriyiptinmi, chayshinalla paytapis ufrisishqa karqan: Churiyuqmi ringi kaq, nishpa. ⁹ Chaqa Taytanchiq Dyusqam Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: “Suq watamanda kutimuptiyimi, warmiki Sara qeshyanqa churikita”, nishpa.

¹⁰ Manam Abrajanwanllachu chayshinaqa karqan. Ashwanmi churin Isakpis warmin Rribikapi ish kay churiyuq karqan. ¹¹⁻¹³ Piru manaraq nasiptin chay churingunam, manaraq ni uchata ni allita ruraptinllapa, Tayta Dyusqa Rribikata nirqan: “Punta nasiq wawaykim chay iki nasiq wawaykita rin kasuq”, nishpa. Chayshinallam Taytanchiq Dyuspis Santu Librumbi nirqan: “Jakubum gustawan. (Chaymi payta akrashqa kani, nasyunniypa

agwilun kanambaq.) Piru masan Isawmi mana gustawanchu. (Chaymi paytaqa mana akrashqachu kani chay nasyunniypa agwilun kanambaqqa)”, nishpa. Chayshina manaraq ni allita ni maluta ruraptinllapam, Tayta Dyusqa chay ishkay masapuramanda suqta akrarqan, nasyunnimba agwilun kanambaq. Pay munashqandallam chayshinaqa akrarqan.

¹⁴ Chayshina Taytanchiq Dyus gustashqan runata akraptinqam, ¿atinchiqchu niyta: “Tayta Dyusqam mana allitachu rurashqa”, nishpa? ¡Manám! Chayshinaqa ama rimashunllapachu.

¹⁵ Chaqa Tayta Dyusqam Muysista nirqan: “Mayqanda munashpa yanapaytaqam, yanapashaq. Mayqanda munashpa llakipaytaqam, llakipashaq”, nishpa.* ¹⁶ Chaymi Dyusqa mana yanapanchu suq runata, chay runaqa ancha munashqanrayku yanapanambaqqa ichu ancha trabajashqanrayku. Ashwanmi Tayta Dyusqa llakipashpa pay kikin munashqanda yanapan.

¹⁷ Chaymi Tayta Dyusqa librumbi chay unay gubyirnu Farunda nirqan: “Farun, qamtam ancha pudirniyuqta rurashushqa kani. Chaymi kuntrawaptikiqa, noqa rini binsishuq, yumbay kay mundupi tiyaqkuna yach'anambaq: Dyusmi ancha pudirniyuq, ancha shumaq famayuq”, nishpa. ¹⁸ Chaqa Dyus kikin munashpam, wakin runakunata llakipan, wakin angu shunqoyuq runakunataqam jwirtiyachin, chayshinalla kidananllapa, nishpa.

¹⁹ Piru kinsapch'i suqniki Dyusta munashpa

* **9:15** Éxodo 33.19

wichupayta noqata kayshina niwangiman: “Dyusmi yumbayninchiqta rurawashqa kanchiq, paypi kriyiqkunata, mana kriyiqkunatapis. Chayri angu shunqoyuqta rurawashpaqa, ¿Imaraykum rin kastigawaq, uchata ruraptiyqa?” nishpa. ²⁰ (Piru chayshina nishpaqam, mana allip kaqtachu rimaykangi.) Chayshinaqa ¿pitaq kangi Tayta Dyusta rrispundinaykiqa? Tayta Dyusqam suq runa mangata ruraqshina. Qamqam chay mangashina kangi. Chaymi mana dirichuyuqchu kangi Dyusta rrispundinaykiqa: “¿Imaraykum kayshinaqa rurawashqa kangi?” nishpa. ²¹ Chaqa Tayta Dyus mangata ruraqshina kashpaqam, pay munashqanda atin rurayta. Chaymi mitumanda wakin mangakunataqa ancha baliqta atin rurayta, fyistakunapilla yanukunanllapa. Chay mitumandallam atin rurayta mana yaqqa baliq mangakunatapis, chaykunapi tukuy diyakuna yanukunanllapa.

²² Chayshinallam Tayta Dyusqa runakunawambis ruran, yach'achiwananchiq: Ancha pudirniyuq kashpam, atini kastigayta chay uchayuqkunata, nishpa. Piru ancha allin kashpam, mana daschu kastigan chay chinganambaq kaq uchayuqkunataqa. Ashwanmi paykunataqa ancha achka tyimpupaq agwantan. ²³ Chayshina paykunata agwantashpam, noqanchiqkunata llakipawaqninchiq, ancha yanapawashqa kanchiq, intyindinanchiq: Tayta Dyusmi ancha pudirniyuq, ancha allin, nishpa. Chaymi unaymandapacha tukuy imata allicharqan, noqanchiqkunata washawaqninchiq, paypa llipyaykaq lugarninman apawananchiq.

24 Chaqa Dyusqam akrawashqallapa kanchiq isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis, paypa wambranguna kananchiqllapa. ²⁵ Chaymi Dyuspaq rimaq Usiyaspa librumbi Tayta Dyus kayshina nin:

Chay mana wambray kaqkunatam nishaq: “Wambraykunanam kangillapa”, nishpa. Chay mana kuyashqakunatam nishaq: “Ancham kuyaykillapa”, nishpa.*

²⁶ Chay librubillam Tayta Dyusqa nimbis:

Suq lugarpim qamkunata nishurqaqllapa: “Manam noqapa wambraykunachu kangillapa”, nishpa. Piru kananqam chay kikin lugarpilla rini nishuqllapa: “Noqa kawsaq Dyuspa wambraykunanam kangillapa”, nishpa.*

27-28 Piru Dyuspaq rimaq Isaiyasmi isrraylinukunapaq nirqan: “Tayta Dyusqam chay rimashqanda kumplishpa, yumbay kay mundupi tiyaqkunata ancha allita das rin jusgaq. Chaymi chay Isrrayilmanda kaqkuna, ancha achka aqoshina kashpapis, wakingunalla washadu rinllapa kaq jwisyu diyapi,” nishpa.* ²⁹ Chaymi chay kikin Isaiyas ancha unayna nirqambis:

Ancha pudirniyuq Tayta Dyus mana llakipawaptinchiqqam, yumbay noqanchiqkuna ushyakashqana kananchiqta. Chay Suduma llaqtashina, Gumurra llaqtashinam yumbayninchiqna chingananchiqllapata, nishpa.*

* 9:25 Oseas 2.23 * 9:26 Oseas 1.10 * 9:27-28 Isaiás 10.22-23

* 9:29 Isaiás 1.9

Isrraylinukunapismi Jisuspi kriyishpa atinllapa washadu kayta

³⁰ Chayta yach'ashpaqa, ¿imatam nishun? Chay mana isrraylinu kaqkunaqam mana nimatapis rurarqanllapachu, Tayta Dyus paykunata pirdunanambaqqa. Piru paykunaqam Tayta Dyuspi allipta kriyiptinllapa, payqa pirdunashpa, mana nima uchayuqkunapaqna riqsin. ³¹ Piru isrraylinukunaqam Muysispa liyningunata ancha munashpa kasuytapis, mana atirqanllapachu kumpliya. Chaymi Tayta Dyusqa mana pirdunarqanchu paykunataqa. ³² Chaqa paykunaqam yuyarqanllapa: Liykunata kumplishpam, noqa kikiylla atini washakayta, nishpa. Piru manam munarqanllapachu Jisuspi kriyiyta, paykunata pirdunanambaqqa. Chaymi paykuna suq rumipi trumpisashpa bulakaqshina karqanllapa. ³³ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq kayshina nin:

Siyun llaqtapim suq allin rumitashina rurashaq. Chay rumipim achka runakuna trumpisashpa, bulakanqallapa. Piru chay rumipi kriyiqkunaqam mana nimatapis rinllapachu penqakuq: “Yanqam kriyishqa kani”, nishpaqa. Chaqa paykunataqam ancha rini yanapaq, nishpa.*

10

¹ Kuyashqay masitakuna, tukuy shunqoywanmi ancha munani, isrraylinu masiykuna washadu kananllapa. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, paykunata washanambaq.

* **9:33** Isaías 8.14; 28.16

² Chaqa allip kaqtam niykillapa: Paykunaqam ancha munanllapa Tayta Dyusta kasuyta. Piru manam intyindinllapachu pay nishqandaqa. ³ Chaqa manam intyindinllapachu: Tayta Dyusqa imashinam uchanchiqmanda pirdunawanchiq, nishpaqa. Ashwanmi munanllapa paykuna kikinlla allita rurayta washakanambaq. Chaymi mana munanllapachu Dyus nishqanshina Churin Jisukristupi kriiytaqa. ⁴ Piru Jisukristuqam yumbay liykunata kumplishpa, wañurqan, uchanchiqkunapaq pagarakunan. Chaymi manana balinchu chay liykunata kumplinanchiq washakananchiqqa. Ashwanmi Jisuspi kriiptinchiqllapa, payqa washawanchiq.

Tayta Dyusmi yumbayta munan washayta

⁵ Piru wakin runakunaqam munanllapa liykunata kasuyta, paykuna kikinlla washakananllapa. Chaymi paykunapaq Muysisqa kayshina iskibrirqan: “Suq runa washakanambaqqa, Tayta Dyuspa yumbay liyningunata allita kasushpa kawsanqa”, nishpa.* *Nuta: Piru manam ni pipis atinchu kumpliya yumbay chay liykunataqa.* ⁶ Chaymi Tayta Dyusqa nin: “Churiypi kriiptikillapaqam, rini washashuqlapa, nishpa. Chayri ama yuyayllapachu: ¿Mayqan runatam kach'ashun syluman, Dyus Akrashqan Washadurta kay pachaman apamunambaq? nishpaqa. (Chaqa chay Washadurqam shamushqana.) ⁷ Ama ni yuyayllapachu: ¿Pitam kach'ashun wañuqkunapa lugarninman, Dyus Akrashqan

* **10:5** Levítico 18.5

Washadurta wañushqanmanda kawsachimushpa, kay pachaman apamunan? nishpa. (Chaqa Washadurninchiqmi wañushqanmanda kawsamushqana.)”⁸ Chaymi Muysispa librumbiqa nimbis: “Manam trabajuschu Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda intyindinaykiqa. Chaqa dasmi atingi shunqoykipi kriyiyta, shimikiwan suqkunatapis willanayki”, nishpa.* Chay kikin nutisyatallam noqaykunapis yach'achikunillapa, chay uyawaqkuna Jisuspi kriyinanllapa.⁹ Tukuy shunqoykiwan allita kriyiy: Tayta Dyusmi Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa, nishpa. Chayshina kriyishpa, shimikiwan suqkunata allip kaqta willay: “Jisusmi noqapa kamachikuqniyqa”, nishpa. Chayshina ruraptikiqam, Tayta Dyusqa rin washashuq.¹⁰ Chaqa shunqonchiqwan allipta kriyiptinchiqqam, Tayta Dyusqa uchanchiqkunamanda pirdunawanchiq. Chaymandaqam shiminchiqwan suqkunata niptinchiq: “Jisukristum kamachikuqniy”, nishpaqa, Dyusqa washawanchiqllapa.

¹¹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Tayta Dyusqam paypi kriyiqkunata imatapis ufrisishpaqa, tukuy imata rin kumpliqa”, nishpa.*

¹² Chayshinam nin yumbay laya runakunapaq. Chaqa Tayta Dyusqam isrraylinukunapa, mana isrraylinu kaqkunapa kamachikuqninchiq. Paypaqqam yumbayninchiq igwalla kanchiqllapa. Chaymi payman mañakuptinchiqqa, ancha allita yanapawanchiq.¹³ Chaqa Dyuspa

* **10:8** Deuteronomio 30.14 * **10:11** Isaías 28.16

Santu Librumbiqam kayshinapis nin: “Mayqan runa ichu warmi Siñurninchiqta rrugapin washanambaqqam, payqa rin washaq”, nishpa.* ¹⁴⁻¹⁵ Piru manaraq ni pipis kach'apin yach'achikuqtaqa, ¿imashinam atinman riyta yach'achikuq Jisuspaqqa? Chay kach'adukuna manaraq ch'ayapin yach'achikuqqa, ¿imashinam suqkunaqa atinmanllapa yach'ayta Jisuspaqqa? Chayshina manaraq yach'ashpa Jisuspaqqa, ¿imashinam atinmanllapa paypi kriyiytaqa? Manaraq paypi kriyishpaqa, ¿imashinam atinmanllapa rrugayta washanambaqqa? Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Yach'achikuqkuna ch'ayamuptinqam, ancha shumaq rin kaq. Chaqa paykunaqa Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinqam, achka runakuna, warmikuna rinllapa kushikuq”, nishpa.*

¹⁶ Piru chay yach'achikuq runakuna Tayta Dyus nishqanda yach'achikuptimbismi, mana yumbaychu kriyishqallapa. Chaymi Dyuspaq chay rimaq Isayiyasqa librumbi nin: “Tayta Dyus, qambaq yach'achikuptiyqa, ¿pikunataq kriyiwashqallapa? (Wakingunallám)”, nishpa.* ¹⁷ Chayshinallam Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptinchiqqa, wakingunaqa uyanllapa. Chay uyaqkunamandam, wakinningunaqa Jisuspi kriyinllapa.

¹⁸ Mayá, tapushqaykillapa: ¿Manachu tukuy maypi chay shumaq nutisyandaqa uyashqallapa?

* **10:13** Joel 2.32 * **10:14-15** Isaías 52.7 * **10:16** Isaías 53.1

Arí. Tukuy maypim uyashqallapaqa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Chay yach'achikuqkunam yumbay nasyungunapi yach'achikushqa, kay pachapa tukuy kuchungunakaman ch'ayashtin, nishpa.*

19 Mayá, mushuqmanda qamkunata tapurishqayki: ¿Isrraylinu masiykunaqa manachuraq yach'ashqa Dyuspa shumaq nutisyanda? nishpa. Arí, paykunaqam yach'ashqallapa. Chaqa Muysispismi Tayta Dyus nishqanda kayshina iskibrirqan:

Isrraylinukunata piñachishaq, mana isrraylinu kaqkunata washashpa. Chaqa chay mana intyindi q runakunata kuyaptiyimi, rikawashpallapa, chay isrraylinukuna rinllapa paykunataqa imbidyaq, nishpa.*

20 Chayshinallam Isayiyaspis mana nimata manchashpachu, Tayta Dyus nishqanda kayshina iskibrirqan:

Mana maskawaq runakunam tariwashqallapa; mana tapukuqkunatam dijashqa kani riqsiwananllapa, nishpa.*

21 Piru chay Isayiyasllam isrraylinukunapaq Dyus nishqanda kayshinapis iskibrirqan:

Isrraylinukunata mana shaykuq qayaptiyipismi, paykunaqa mana uyakuqkuna kashpa, mana munarqanllapachu uyawayta, nishpa.*

* **10:18** Salmo 19.4 * **10:19** Deuteronomio 32.21 * **10:20**
Isaías 65.1 * **10:21** Isaías 65.2

11

Wakin isrraylinukunam Tayta Dyuspi kriyishqallapa

¹ Mayá, tapushqaykillapa: ¿Tayta Dyuschu nasyunnin Isrrayilmanda akrakashqana? ¡Manám! Chaqa noqapi yuyayllapa. Noqapismi isrraylinu kashpa, chay unay agwiluy Abrajamba karu willkan Binjamimba atun ayllunmanda kani. Piru Tayta Dyusqam mana akrakashqachu noqamandaqa. ² Tayta Dyusqam ancha unaymandapacha yach'arqan: Isrraylinukunatam rini akraq, nasyunniy kananllapa, nishpa. Chayshina akrawashpaqam, mana yumbay noqaykuna isrraylinukunataqa wichukuwashqachu. ¿Manachu yuyangillapa Dyuspaq rimaq Eliyas Tayta Dyusta nishqandaqa? Chaqa payqam llaqta masingunata Tayta Dyuspi kayshina kulpacharqan: ³ “Tayta Dyusitu, kay llaqta masiykunam qambaq rimaqkunata wanchishqallapa. Pata altarnikikunatam bulashqallapa. Noqatallam manaraq tariwashqachu wanchiwananllapa. Piru noqatapismi ancha munanllapa wanchiwayta”, nishpa.* ⁴ Chayshina Eliyas kulpachaptinmi, Tayta Dyusqa kayshina nirqan: “Manam qamllachu noqapi kriyingiqa. Ashwanmi noqaqa 7.000 isrraylinu runakunata kwidashqa kani, noqatalla kasuwananllapa. Paykunaqam mana qonqorikushqachu chay yanqa amitu laya Bal shutiqpa ñawpambi adurananllapaqa”, nishpa.* ⁵ Chayshinallam kay tyimpupipis Tayta

* **11:3** 1 Reyes 19.10 * **11:4** 1 Reyes 19.18

Dyusqa ancha allin kashpa, wakin isrraylinu masiykunatapis akrashqa, paypa wambranguna kananllapa. ⁶ Chayshina Tayta Dyus ancha allin kashqanraykullam paykunata washarqan. Manam washarqanchu, paykuna ancha allita rurashqanraykuchu. Chaqa paykuna ancha allin kashpa washakaptinqam, manana balinmanchu Taytanchiq Dyus paykunata washanambaqqa.

⁷ Yumbay chaykunata yach'ashpaqa, ¿imatam intyindinchiqllapa? Chaqa achka llaqta masiy isrraylinukunam allita rurashpa, munashqa paykuna kikin washakayta. Piru manam atishqallapachu washakaytaqa. Piru Tayta Dyusmi noqanchiqkunata akrawashqa kanchiq, washawananchiq, Jisuspi kriyiptinchiq. Piru chay mana munaq kriyiqkunataqam Tayta Dyusqa masta jwirtiyachishqa, mas rumi shunqoyuq kanambaqllapa. ⁸ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi chay mana munaq kriyiqkunapaqqa kayshina nin: “Tayta Dyusmi paykunata dijarqan, pay nishqanda ama intyindinanllapa. Chayshina dijaptinmi, allin ñawiyuqkuna kashpapis, sarkukunashina kidarqanllapa. Rinriyuqkuna kashpapismi, surdukunashina kidarqanllapa, Chaymi paykunaqa kanangaman mana intyindinllapachu”, nishpa.* ⁹ Chay karu agwilunchiq Dabidpismi librumbi kayshina iskibrirqan:

Dyusman mañakuni, chay mana kriyiqkunata patañapishina piskanambaq, fyistangunapi mikuykaptin, upyaykaptinllapa. Suq runa

* **11:8** Deuteronomio 29.4

atarrayawan piskaduta piskaqshina Tayta Dyusqa piskashpa kastiganqa.

- 10 Chaymi Dyuspi mana kriyishpaqa, ancha rinllapa pandaq, Dyus nishqanda ama intyindinanllapa. Mana intyindishpaqam, sarkukunashina kanqallapa. Chaymi tukuy tyimpu ñakanqallapa suq runa ancha llashaqta apaqshina, nishpa.*

Tayta Dyusqam mana isrraylinu kaqkunatapis achkata rin washaq

11 Mushuqmandam tapuriykillapa: ¿Chay isrraylinukuna pandashpaqachu, yumbayna rinllapa chingaq? ¡Manám! Piru paykuna Jisuspi mana munaptinllapa kriyiytam, Dyusqa kumbidashqa chay mana isrraylinu kaqkunata, paypi kriyishpa washadu kananllapa. Chaymi chay isrraylinukunaqa rin imbidyaq chay mana isrraylinu kaqkunata. Chayshina imbidyashpaqa, paqta paykunapis animakanqa, Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa. 12 Piru kay tyimpupim achka isrraylinu llaqta masiykunaqa mana Jisuspiqa kriyishqallapachu. Chaymi Dyusqa chay mana isrraylinu kaqkunata ancha yanapashqa, paypi kriyinanllapa. Piru chay isrraylinukunapis Jisuspi kriyiptinllapaqam, Dyusqa yumbayninchiqta masta rin yanapawaqninchiq.

13 Piru wakinnikiqam mana Isrrayilmandachu kangillapa. Qamkunatam kayshina niykillapa: Tayta Dyusqam kach'amuwashqa, qamkunapa yach'achikuqniki kanaypaq. Chaymi

* 11:10 Salmo 69.22-23

atishqaykaman munani allita qamkunata yach'achishuyta. ¹⁴ Paqtar isrraylinu masiykuna, qamkunata rikashushpa, qamkunashina munanqallapa Jisuspi kriiyta, washadu kananllapa. ¹⁵ Chaqa Tayta Dyusqam chay mana kriyiq isrraylinu kaqkunamanda akrakashpa, qamkuna furastiru kaqkunata yanapashushqa, paywan alliyashpa, wambranguna kanaykillapa. Chayshina achka llaqta masiy isrraylinukunapis Jisuspi kriiptinllapaqam, mas shumaq rin kaq. Chaqa paykunaqam wañushqanmanda kawsamushqanshina rinllapa kaq.

¹⁶ Kay ishkey kumparasyundam niykillapa: Suq masamanda punta tanda Dyuspa kaptinmi, yum-bay chay masapis Dyuspalla. Chayshinallam suq plantapa ch'upan Dyuspa kaptinqam, yum-bay chay plantapis paypalla. *[Nuta: Chay isrraylinukunapa unay agwilunguna Dyuspi puntata kriyishpaqam, chay masamanda punta rurashqan tandashina, chay plantapa ch'upanshina karqanllapa. Chayshinallam Pablu, chay suq isrraylinu kriyiq masingunapis chay mas ikita rurashqan tandakunashina ichu chay plantapa rikrangunashina karqanllapa.]*

¹⁷ Piru wakin isrraylinu masiykunaqam Tayta Dyusmanda akrakarqanllapa. Paykunaqam allin ulibu plantapa pitishqa rikrangunashina karqanllapa. Qamkuna furastiru kaqkunaqam muntipi yanqa wiñashqa ulibu mana puqoqshina karqaykillapa. Piru Tayta Dyusqam kuyashushpa, chay mana baliq plantapa rikranda kuchushpa, chay allin ulibu plantaman pyisashqashina rurashushqallapa.

Chaymi chay allin plantapa ch'upambishinana tiyangillapa. (Chaqa chay unay isrraylinukunam Tayta Dyuspi allita kriyishpa, pay nishqanda iskibrishqanrayku, qamkunapis atishqallapa kangi Dyuspi kriiyta.) ¹⁸ Piru noqaykuna isrraylinukunaqam chay allin ulibupa lijitimu rikrangunashina kashqallapa kani. Qamkuna furastiru kaqkunaqam chay gustunlla wiñaq ulibupa rikrangunashina kashqallapa kangi. Chayri ama yuyayllapachu: Chay isrraylinu kaqkunamandaqam masta balinillapa, nishpaqa.

Chaqa qamkuna isrraylinukunaraykum Dyuspi kriyishqallapa kangi. Manam qamkunaraykuchu noqaykuna isrraylinukunaqa Dyuspi kriyishqallapa kani. [*Nuta: Chay unay isrraylinukunaqam Dyuspa Santu Librunda iskibrishqallapa karqan. Chaymandaqam chay furastiru kaqkunapis chay Santu Libruta uyashpa, Dyuspi kriyishpa, washadu karqanllapa.*]

¹⁹ Kinsapch'i qamkuna niwangiman: Ariri. Qamkuna isrraylinukunamandam Dyuspaq yach'akushqallapa kani. Piru kananqam Tayta Dyusqa chay mana kriyiq isrraylinukunata wichukushqana suq ulibu plantapa mana baliq rikrandashina, noqaykunata chay plantanman tandawanambaq, nishpa. ²⁰ Piru manam yanqachu wichukurqanqa. Ashwanmi paykuna paypi mana kriyishqanrayku, wichukushqa. Chaymandaqam qamkunataqa washashushqa, paypi kriyiptikillapa. Chayri ama yuyayllapachu: Paykunamandaqam masta balinillapa, nishpaqa. Ashwan umildi kashpa, Tayta Dyusta manchashpa, allita kwidakayllapa, Dyusmanda

ama akrakanaykillapa paykunashina. ²¹ Chaqa chay mana kriyiq isrraylinu kaqkunatam wichukurqan, chay allin ulibupa rikrangunata kuchushpa wichukushqanshina. Chayshinallam qamkunatapis rin wichukushuqllapa, paypi mana kriiptikillapaqa.

²² Mayá, jallita yuyayllapa! Tayta Dyusqam ancha allin yumbaywan. Piru uchata ruraqkunataqam kastigan. Chaymi paymanda akrakaqkunataqa kastigashqa. Piru qamkunataqam ancha yanapashushqa. Chayri Tayta Dyuspi mana shaykuq kriyiyllapa: Paymi ancha allin, nishpa. Piru chayshina qamkunapis mana kriiptikiqam, rin wichukushuqllapa.

²³ Piru chay mana kriyiq isrraylinu masiykuna Tayta Dyuspi kriiptinllapaqam, Dyusqa paykunatapis rin yanapaq. Chaqa payqam mushuqmanda das atin pyisariyta paykunata chay allin plantamanshina, wambranguna kanambaqllapa. ²⁴ Qamkuna mana baliq ulibu plantashina kaptikipismi, Jisuspi kriiptikillapa, Tayta Dyus washashushqa. Piru dasmi atin washayta chay isrraylinu masiykunata, paypi kriiptinllapa. Chaqa paykunaqam ulibupa lijitimu rikrangunashina.

Tayta Dyusmi isrraylinukunata kuyashpa, rin washaq

²⁵ Kriyiq masitakuna, Tayta Dyus yuyashqandallam munani yach'anaykillapa, amana yuyanaykillapa: Noqam yumbaymanda mas yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Dyus shunqombilla yuyashqanqam kayshina:

Chay isrraylinukunaqam mana tukuy tyimpupaqchu angu shunqoyuqkuna rinllapa kaq. Ashwan Dyus munashqanshinam achka furastirukuna Jisuspi puntata rinllapa kriyiq. Chaymandaqam ancha achka isrraylinukunapis paypi rinllapa kriyiq. ²⁶ Chaqa Tayta Dyusqam yumbay isrraylinukunata rin washaq, paypi kriyiptinllapa. Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin:

Siyun llaqtamandam suq Washadur rin shamug, Jakubupa karu willkangunata uchangunamanda washanambaq.

²⁷ Chaymi paykunawan suq tratuta rini ruraq tukuy uchangunamanda pirdunanaypaq, nishpa.*

²⁸ Piru kananqam chay isrraylinu masiykunaqa Dyuspa shumaq nutisyandaqa mana munanllapachu kriyiyta. Chaymi Dyusta kuntraykanllapa. Chayraykum Tayta Dyusqa qamkuna furastiru kaqkunata masta yanapashuykangi. Piru Tayta Dyusqam isrraylinu kaqkunataqa kuyawanllaparaq, chay karu agwiluykunata akrashqanrayku. ²⁹ Chaqa chay karu agwiluykunata akrashpam, suq tratuta ruraraq, karu willkangunata yanapanambaq. Chaymi mana ñigashpachu, yumbayta rin kumpli. ³⁰ Piru chay isrraylinukuna Tayta Dyusta mana kasuptinllapaqam, payqa qamkuna furastirukunata llakipashushpa, yanapashungillapa. Piru unay tyimpupiqam qamkunapis mana kasurqaykichu Dyustaqa.

* **11:27** Isaías 59.20-21

³¹ Chayshinallam kanan chay isrraylinukunapis Dyustaqa mana kasushqallapachu. Piru Tayta Dyusqam llakipashpa paykunatapis rin yanapaq, qamkunata yanapashushqanshina. ³² Piru yumbay runakuna warmikunam Tayta Dyustaqa mana kasurqanchiqchu. Chaymi karsilpishina karqanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam suq tyimpupaq chayshina dijawarqanchiq, suq tyimpumanda llakipawaqninchiq washawananchiqllapa.

³³ ¡Tayta Dyusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, tukuy imata intyindin! Chaymi mana pipis atinchiqllapachu intyindiyta yuyashqangunata, ni rurashqangunata: ¿imapaqmi chaykunata rurashqa? nishpaqa. ³⁴ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “¿Pitaq atinman yach'ayta Tayta Dyus yuyashqandaqa? ¿Ichu pitaq atinman payta yach'achiytaqa?” (Manam pipis atinmanchu.)* ³⁵ “¿Pitaq Dyustaqa imata atishqa qoyta, chaymanda kutichirinambaqqa?” (Manam pipis atishqachu.)* ³⁶ Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpa, kawsachiykan. Chaymi tukuy ima kaqqa Dyuspaqlla. Chayri ¡paytalla alabashunllapa tukuy tyimpupaq! ¡Chayshina kanqa!

12

Tayta Dyusman intrigakashun, payta kasushpa kawsananchiqllapa

¹ Kuyashqay masitakuna, Taytanchiq Dyus chayshina kuyawaqninchiq washawaptinchiqmi,

* **11:34** Isaías 40.13 * **11:35** Job 41.11

ancha rrugaykillapa, tukuy shunqoykiwan, tukuy kwirpuykiwan payman intrigakashpa, paytalla kasunaykillapa. Chayshina intrigakashpaqam, Dyuspaqqa qam kikiki suq shumaq kawsaq ufrinda kangi, paytalla adurashpa, kawsanaykillapa. ² Chayri amana kawsayllapachu kay mundupa mana baliq kustumbringunata rurashpaqa. Ashwanri Taytanchiq Dyusman intrigakayllapa, mushuq yuyayniyuqkuna kanaykillapa. Chayshina intrigakashpaqam, Tayta Dyus munashqanda allita ringillapa yach'aq. Chaqa payqam munan, payta kushichishpa, allitalla rurashpa, ancha shumaqta kawsananchiqllapa.

³ Tayta Dyusmi, ancha allin kashpa, noqata numbrawashqa, qamkunata paypaq yach'achishunay. Chaymi yumbay qamkunata niykillapa: Ama yuyayllapachu palanganushinaqa. Ashwanri allita yuyayllapa: ¿Taytanchiq Dyuschu yanapawaykan, allita paypi kriyinaypaq ichu mana? nishpa. ⁴ Chaqa noqanchiqkunapa kwirpunchiqpiqam kan tukuy ima atinanchiq yuyayta, rikayta, puriyta. Chay kusaskunaqam kwirpunchiqtaqa yanapan suq layawan, suq layawan. ⁵ Chayshinallam Jisukristupi allita kriyishpaqa, achka kashpapis, suq kwirpushinallana kanchiqllapa. Chaymi suqwan suqwan yanapanakushpa, shumaqta kawsananchiqllapa.

⁶ Tayta Dyusqam pay munashqanshina yumbayninchiqta yanapawanchiq, kadunu suq layapi suq layapi qawch'u kashpa, atinanchiq yanapanakuyta. Chayri Tayta Dyus

wakinninchiqta suq kach'akuta niwaptinchiqqa, paypi ancha yuyakushpa, chay niwashqanchiqta yach'achikushun. ⁷ Ichu Tayta Dyus wakinninchiqta yanapawaptinchiq, suqkunata yanapananchiqqa, ancha allin shunqonchiqwan allita yanapashun. Ichu yanapawaptinchiq allin duktrinanda yach'achikunanchiqqa, allita yach'achikushun. ⁸ Ichu yanapawaptinchiq, suqkunata animachinanchiqqa, allita animachishun. Ichu yanapawaptinchiq ima kaqninchiqwan yanapakunanchiqqa, kushikushpa qoshun, ama ni ashlitata mich'ashpachu. Mayqanninchiq karguyuq kashpaqa, ancha allita yuyashpa, shumaqta kamachikushun. Mayqanninchiq nisitaqkunata yanapashpa, kushikushpa yanapashun.

Dyuspa wambranguna kayshina kawsanqa

⁹ Allipta kuyanakushunllapa, ama shiminchiqwanllachu. Uchakunata ancha ch'iqnishpa, allitalla rurashpa, kawsashunllapa. ¹⁰ Jisuspi kriyiq masinchiqkunawan allin masapurashina ancha kuyanakushun. Amar palanganukuna kashunchu. Ashwanri suqwan suqwan rrispitanakushpa, ancha qawch'u kashun, suqkunata alabananchiq.

¹¹ Amar qellakunaqa kashunllapachu. Ashwan tukuy shunqo Siñurninchiq Jisusta kuyashpa, ancha allita paypaq trabajashunllapa.

¹² Paypi allita yuyakushpa, kushikushunllapa. Padishispapis, chay ñakaykunata mana shaykuq agwantashunllapa. Tayta Dyusman tukuy tyimpu mañakushunllapa.

13 Jisuspi kriyiq masinchiqkunapa iman faltaptin, yanapashunllapa. Noqanchiqkunaman shamuptinllapa, shumaqta ch'ayachishunllapa.

14 Mayqan runakuna padisichiwaptinchiq, Tayta Dyusman mañakushunllapa, paykunata yanapanambaq. Piru amar mañakushunchu, paykunata kastiganambaqqa.

15 Suqkuna kushikuptinqa, pullan kushikushunllapa. Suqkuna waqaptinqa, pullan waqashunllapa.

16 Chayshinar suqwan suqwan suq yuyaylla kashpa, shumaqta kawsashunllapa. Amar palanganuchu kashunllapa: Ancha yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Ashwan mana nimayuq kaqkunawan kashunllapa.

17 Mayqan ima maluta rurawaptinchiqqa, ama kutichishunchu, maluta rurashpaqa. Ashwan yumbaypa ñawpambi allitalla rurashpa, kawsashunllapa. 18 Chayri atishqanchiqkaman imashinapis yumbaywan shumaqta kawsashunllapa. 19 Kuyashqay kriyiq masitakuna, mayqan runa ima maluta rurawaptinchiqqa, ama paytaqa bingashunllapachu. Ashwanri dijashunllapa, Tayta Dyuslla kastiganambaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Noqallam rini kastigaq chay maluta rurashuqkunataqa. Chaqa noqallam yumbayta rini pagaraqqa”, nishpa.* 20 Dyuspa chay librumbillam nimbis: “Ch'iqnishuqkuna mallaqnaptinga, qarayllapa. Yakunaptimbis, qoyllapa yakituta. Chayshina paykunata yanapaptikiqam, penqakushpa, ancha rinllapa

* 12:19 Deuteronomio 32.35

chupikayaq” nishpa.* 21 Chayshinar ama dijakayllapachu, uchakuna binsishunambaqqa; ashwan allitalla rurayllapa, tukuy laya uchata binsinaykillapa.

13

Awturidarkunata allita kasushunllapa

1 Yumbay awturidarkunata allita kasushunllapa. Chaqa Tayta Dyusmi yumbay chay awturidarkunata dijashqa, kay pachapi kamachikunanllapa. Mana dijashqa kaptingam, mana ni suq awturidar kanmanchu. 2 Chaymi chay awturidarkunata kuntraqkunaqa Tayta Dyus rurashqanda kuntraykanllapa. Chayraykum chay kuntraqkunaqa kastigadu rinllapa kaq. 3 Chaqa Tayta Dyusmi yumbay awturidarta dijashqa, mana alli ruraqkunata kastigashpa, manchachinanllapa, ama maluta rurananllapa. Manam rurashqachu, alli ruraqkunata kastigananllapaqa. Chayri qamkunaqa allitalla rurayllapa, chay awturidarkunata ama manchanaykillapa. Chayshina qamkuna shumaqta kawsaptikiqam, chay awturidarkunaqa rin alabashuqllapa. 4 Chaqa paykunaqam qamkuna alli ruraqkunata kwidashushpa, Tayta Dyus munashqanda ruraykanllapa. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, paykunaqa chay mana alli ruraqkunata atinllapa kastigayta. Chayri mayqanniki mana allita rurashpaqa, ancha manchay chay kastigakuqkunata. 5 Piru amar kastiguta

* 12:20 Proverbios 25.21-22

manchashpallachu kasushunllapa chay awturidarkunataqa. Ashwan kasushunqa, yuyashpa: Allitam munani rurayta, nishpa.

⁶ Chayshina allita kwidawaptinchiqqar, impwistukunata pagarashun, paykunata mantinyinanchiqllapa. Chaqa paykunaqam yumbayta kwidawaqninchiq, Dyus munashqanda ruraykanllapa.

⁷ Chayri yumbay dibirakushqanchiqta pagarakushun. Kuntribusyunda manaraq pagarakushpapis, pagarakushun. Suq laya impwistukunata manaraq pagarakushpa, chaykunatapis pagarakushun. Yumbay allin awturidarta rrispitashpa, alabashunllapa.

⁸ Amar ni pitapis dibirashunchu. Piru listu kashunllapa, yumbayta kuyananchiqllapa. Chaqa runa masinchiqkunata kuyashpaqam, Tayta Dyuspa yumbay liyningunata kasuykanchiqllapa.

⁹ Chaqa Muysispa liyningunam kayshina niwanchiq: “Warmiyuq ichu runayuq kaqkunaga suqkunawanqa ama puñuyllapachu; ama pitapis wanchiyllapachu; ama suwakuyllapachu; ama tistimuñiruqa kayllapachu; suqkunapa imandapis ama munakuyllapachu”, nishpa.* Chaymandaqam Tayta Dyusqa nirimbis: “Qamkuna kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay”, nishpa.*

Chay ultimu kamachikushqanda kasushpaqam, yumbay chay punta kamachikushqangunatapis, kasuykanchiqllapa.

¹⁰ Chaqa allipta kuyanakushpaqam, runa

* **13:9** Éxodo 20.13-17 * **13:9** Levítico 19.18

masinchiqkunataqa manana nima maluta rinchiqllapachu ruraq. Chaymi suqwan suqwan kuyanakushpaqa, Tayta Dyus yumbay kamachikushqanda allita kasuykanchiqllapa.

¹¹ Chayshina Dyusta kasushpaqa, allita yach'ayllapa: Jisukristu shamunan diyaqam sirkamuykanna, nishpa. Chaqa paypi chayraq kriyiptinchiqqam, mas achka tyimpuraq kidarqan shamunambaqqa. Piru kananqam mas ashla tyimpullana kidan ñakashqanchiqmanda washawananchiqqa. Chayri rikch'akashpa, Dyusta allita kasushunllapa. (Piru payta mana allita kasushpaqam puñuykanchiqshina.)

¹² Chaqa uchayuqkunapa tyimpunqam rin ushyaq Jisukristu shamuptin. Piru paypi kriyiqkunapaqqam suq tuta das achikyaqshina rin kaq. Chayri amana rurashunchu chay uchata ruraqshinaqa. Ashwanri Dyus munashqanda rurashpa kawsashunllapa. Chayshina kawsashpaqam, armayuqshina kanchiqllapa dyabluta, uchata binsinanchiq.

¹³ Chayri allitalla rurashpa kawsashunllapa, punchawpishina purinanchiq. Amar chay kunyaykaq fyistakunaman rishunllapachu. Amar ni mach'ashunllapachu. Amar ni warmikunata maskashunchu, paykunawan puñunanchiqqa. Warmikunapisri ama suqkunawanqa puñunqachu. Amar ni anyanakushunchu ni imbidyanakushunchu.

¹⁴ Ashwanri Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita kriyishunllapa, ama ruranchiq kwirpunchiq munashqandalla. Manchu suldadukunaqa armanwan kuntrangunamanda

washakan. Chay suldadupa armanshinam Jisusqa atin washawayninchiqta. Chayri paypi yuyakushpa, amana yuyashunchu kwirpunchiq munashqandallaqa.

14

Kriyiq masinchiqta ama kuntradisishunchu

¹ Wakin kriyiq masinchiqkunaqam Jisukristu nishqandaqa manaraq allitaqa intyindinllapachu. Piru paykunataqa ama kuntradisishunchu. Ashwanri shumaqta ch'ayachishun, noqanchiqkunawan pulla kanambaq. ² Chaqa wakingunaqam kriyin: Tukuy laya mikunatam atinchiqllapa mikuyta, nishpa. Piru chay manaraq allita intyindiqkunaqam kriyinllapa: Ch'akramanda kaqtallam atinchiqllapa mikuyta, nishpa. Manam munanllapachu aychata mikuytaqa. ³ Chayri qamkuna tukuy laya mikunata mikuqkunaqa ama disprisayyllapachu chay mana yumbayta mikuqkunataqa. Chayshinalla qamkuna mana yumbayta mikuqkunapis ama jusgayllapachu chay tukuy laya mikunata mikuqkunataqa. Chaqa Taytanchiq Dyusqam paykunataqa shumaqta ch'askishqa, wambranguna kanambaq. ⁴ Chayshina Tayta Dyus shumaqta ch'askiptinqa, ¿pitaq qamqa kangi jusganayki Dyusta sirbiqtaqa? Chaqa Dyusllam dirichuyuq, jusganambaq payta sirbiqkunataqa. Taytanchiq Dyus ancha pudirniyuq kashpam, chay sirbiqningunata atin yanapayta, allita kawsananllapa, ama kastigadu kananllapa.

⁵ Chayshinallam wakin kriyiq masinchiqkuna kriyinllapa: Yumbay diyakunamandam suq diyalla masta balin, Dyuspaq gwardananchiqllapa, nishpa. Piru suqkunaqam kriyinllapa: Yumbay diyakunam igwalla balin, Dyuspaq gwardananchiqqa, nishpa. Piru chay diyakunapaqqa ancha allita yuyanqallapa, kriyishqanda kumplinanllapa.

⁶ Chaqa chayshina allita yuyashpa, suq diyatalla gwardashpaqam, Siñurninchiqpaq gwardaykanllapa. Chayshinallam suq diyatalla mana gwardaqkunapis yuyanllapa: Tukuy diyam balin Siñurninchiqpaq gwardananchiqqa, nishpa. Chayshinallam chay tukuy imata mikuqkunaqa Tayta Dyusta pagikushpa, mikunllapa. Chay tukuy imata mana mikuqkunapismi Tayta Dyusta pagikushpa, chay wakin mikunatalla mikunllapa. Chaymi chay ishkay laya kriyiqkunaqa Dyusta allita alabaykanllapa.

⁷ Chaymi kawsashpa ichu wañushpaqa, mana noqanchiqpaqlachu kawsanchiqllapa ichu wañunchiqllapa. ⁸ Ashwanmi kawsashpaqa, Siñurninchiq Jisupaqla kawsanchiqllapa. Wañushpapismi, paypaqla wañunchiqllapa. Chaymi kawsashpa ichu wañushpapis, Jisupaqla tukuy imata ruranchiqllapa. ⁹ Chaqa Jisukristuqam wañushpa kawsamurqan, kawsaqkunapa, wañuqkunapa kamachikuqnin kanambaq.

¹⁰ Chayshina Jisukristu juyisninchiq kaptinqa, ¿imapaqtaq jusinganllapa kriyiq masinchiqkunataqa? Ichu ¿imaraykum disprisyanllapa kriyiq masinchiqkunataqa? Chaqa suq diyam yumbayninchiq Jisukristupa ñawpanman

rinchiqllapa ch'ayaq, pay jigsawananchiqllapa.

¹¹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Alliptam niykillapa, yumbay runakunam
ñawpaypi qonqorikushpa, rinllapa niq:
“Qamllam Dyusniyllapa kangı”, nishpa.*

¹² Chaymi allita yach'anchiqllapa: Suq diyam
yumbayninchiq Tayta Dyusta kwintata rinchiq
qoq, kay mundupi tukuy ima rurashqanchiqpaq.

*Ama nimatapis disanimachishunchu Jisuspi
kriyiqkunata*

¹³ Yach'ashpa: Tayta Dyusllam juyisninchiq,
nishpa, ama jusganakushunchu. Ashwan allita
yuyashpa, ama nimatapis dañachishunchu kriyiq
masinchiqkunata, uchata rurananllapaqa.

¹⁴ Noqaqam Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpa,
allita yach'ani: Tukuy laya mikunam alli
mikunanchiqpaq. Manam nimapis mapachu,
nishpa. Piru wakin kriyiq masinchiqkunaqam
yuyanllapa: Chay wakin laya mikunata
mikushpaqam, uchayuqna kani, nishpa.
Chayshina yuyaptinllapaqam, mana balinchi,
chay laya mikunata mikunanllapaqa.

¹⁵ Chaymi noqanchiqkuna chay mana
mikuqkunapa ñawpambi tukuy laya mikunata
mikuqtinchiqqa, kinsapch'i yuyanmanllapa:
Chay kriyiq masiykunam uchata ruraptinllapa,
noqapis paykunashina rurashaq, nishpa.
Chayshina yuyashpakish, tukuy imata
mikuqtinchiq, paykunapis mikushpa, uchayuq
kidanmanllapa. Chaymi chayshina paykunata
dañachishpaqa, Jisuspa wambrangunataqa

* **14:11** Isaías 45.23

manana kuyaykanchiqchu. Piru Jisukristuqam wañushqa, paykunatapis washanambaq. Chayri paykunata ama chingachishunchu, tukuy laya mikunata mikushpaqa. ¹⁶ Chayri alli kaptin imata mikunayki ichu ruranaykiqa, piru suqkunapaq mana baliptinqa, ama ruraychu paykunapa ñawpambiqqa, ama rimashunanllapa: “Uchatam ruraykan”, nishpaqa. ¹⁷ Chaqa Tayta Dyusqam mana kamachiwanchiqchu: “Chaykunata mikuyllapa, chayta upyayllapa, ichu ama chayta mikuyllapachu ni chayta upyayllapachu”, nishpaqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa kayshina kamachiwanchiq: Noqa nishushqayta rurashpa kawsayllapa. Santu Ispirituy yanapashuptin, kushikushpa, yumbaywan shumaqta kawsayllapa, nishpa. ¹⁸ Chayshina shumaqta kawsashpaqam, Jisukristuta kasuykanchiq. Taytanchiq Dyustapismi kushichiykanchiq. Chayshina kawsaptinchiqmi, runa masinchiqkunaga ancha rinllapa alabawaqninchiq.

¹⁹ Chayri imashinapis ancha shumaqta suqwan suqwan kawsashunllapa, tukuy imapi animachinakushpa, Jisuspi mas allita kriyinanchiqllapa. ²⁰ Chaqa Tayta Dyusqam chay kriyiq masinchiqkunata yanapaykan, paypi masta yuyakunanllapa. Chayri ama nimatapis dañachishunchu paykunataqa, ñawpambi ima mikunata mikushpaqa. Chaqa allibmi tukuy laya mikuna limpyu. Piru manam balinchu chay mikunakunata mikushqanchiqrayku, wakin kriyiq masinchiqkunata uchata rurachinanchiq. ²¹ Chayri yach'ashpa: Chay kriyiq masiytam

dañachiykani, nishpaqa, mas alli kanman ama aychata mikunanchiq, ama ni binuta upyanchiq, ama ni suq laya kusaskunata rurananchiq, ama pitapis dañachinanchiq, Dyusmanda akrakanambaq.

²² Chayri chay mikunakunapaq imata yuyaptinchiqqa, Tayta Dyuslla yach'anqa. Chayshina yach'ashpaqa, pay niwaptinchiq: Allitam ruraykangi, nishpaqa, ancha kushikushunllapa. ²³ Piru suq kriyiq masinchiq manaraq allita yach'ashpa: Dyusmi munan kay mikunata mikunaypaq, nishpaqa, ama mikunqachu. Chaqa manaraq allita yach'ashpa mikushpaqam, uchata ruraykan. Chayshina imapi kriyishpa, chay kriyishqanchiqta mana kasushpaqam, uchata ruraykanchiqllapa.

15

Suqkuna munashqandapis rurashun, ama no-qanchiqkuna munashqanchiqtallachu

¹ Jisuspi allita kriyishpaqa, noqanchiq munashqanchiqtallaqa amana rurashunllapachu. Ashwanri chay mana allita intyindiqkunata agwantashpa, mana shaykuq llakipashpa, shumaqta yanapashunllapa, Jisuspi mas allita yuyakunanllapa. ² Chayri kriyiq masinchiqkunata kushichishpa, yanapashun, mas allita Jisuspi kriyinanllapa. ³ Chaqa Jisukristupismi pay munashqandallaqa mana rurarqanchu. Ashwanmi Tayta Dyus munashqandalla rurarqanqa. Chaymi achka runakuna Jisusta musyarqanllapa.

Chayraykum Dyuspa Santu Librumbi Jisusqa Taytanda nin: “Qamta musyashuqkunaqam noqatapis musyawanllapa”, nishpa.* ⁴ Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi tukuy imata iskibrichirqan, noqanchiqkunata yach'achiwanchiq, chayshina mana shaykuq paypi yuyakushpa, kushikushpa kawsananchiqllapa. ⁵ Kanan Dyusmanmi mañakuni, qamkunata kunswilashushpa, ancha yanapashunanllapa, mana shaykuq paypi yuyakunaykillapa. Mañakunipismi suq yuyayniyuqla kashpa, suqwan suqwan shumaqta kawsanaykillapa, Jisukristu kawsashqanshina, ⁶ qamkunapis pulla alabanaykillapa Siñurninchiq Jisukristupa Tayta Dyusta.

Dyuspa shumaq nutisyanqam yumbay nasyumbi tiyaqkunapaq

⁷ Jisukristum noqanchiqkunata ancha shumaqta ch'askiwashqa kanchiq. Chayri noqanchiqkunapis yumbay kriyiq masinchiqkunata ancha shumaqta ch'askishunllapa, yumbay rikawaqninchiq Tayta Dyusta alabananllapa. ⁸ Chaqa alliptam niykillapa: Jisukristuqam shamushqa, noqaykuna isrraylinukunata yanapawanambaq, Tayta Dyus agwiluykunata ufrisishqanda kumplinambaq, kayshina allita yach'anaypaqllapa: Tayta Dyusqam tukuy ima ufrisikushqanda kumplin, nishpa. ⁹ Jisusqam kay mundumanqa shamurqan, qamkuna mana isrraylinu kaqkunapis Tayta Dyusta alabanaykillapa, qamkumatapis llakipashushpa,

* 15:3 Salmo 69.9

washashushqanllaparayku. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi chay unay Dabidqa nin:

Noqam suq nasyungunamanda kaqkunawan adurashqayki. Kantashpam, alabashqayki, nishpa.*

10 Dyuspa Santu Librumbiqam nimbis:

Qamkuna mana isrraylinu kaqkunapisri isrraylinukunawan pulla kushikuyllapa, nishpa.*

11 Dyuspa Santu Librumbiqam nirimbis:

“Qamkuna yumbay nasyungunamanda kaqkunapisri Tayta Dyusta alabayllapa. Qamkuna yumbay kastakunamanda kaqkunapisri paytalla alabayllapa”, nishpa.*

12 Dyuspaq chay rimaq Isayiyaspismi kayshina iskibrirqan:

Chay unay isrraylinu Isayipa karu willkangunamandam rin nasiq suq kamachikuq runa. Paymi yumbay chay mana isrraylinu kaqkunatapis shumaqta rin kamachiq. Chaymi paykunaqa paypi ancha rinllapa yuyakuq, nishpa.*

13 Tayta Dyusmi ancha yanapawanchiq, paypi mana shaykuq yuyakunanchiqllapa. Chaymi payman mañakuni, paypi kriyiptikillapa, pudirniyuq Santu Ispiritunwan yanapashunanllapa, kushikushpa, ama nimata manchashpa, paypi mas allita yuyakunaykillapa.

* **15:9** 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49 * **15:10** Deuteronomio 32.43 * **15:11** Salmo 117.1 * **15:12** Isaías 11.10

14 Kriyiq masitakuna, qamkunaqam Dyus nishqanda allita intyindingillapa. Chaymi ancha allinguna kashpa, atingillapa qamkunapura allita kunanakuyta. 15 Piru kay kartatam kach'amuni, Dyuspaq yach'akushqaykita ama qonqanaykillapa. Chaymi mana nimata pakashpachu, tukuy ima yuyashqayta niykillapa. Chaqa Tayta Dyusqam ancha allin kashpa, numbrawashqa, 16 qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Jisukristupaq yach'achishunaypaq, paypi kriyinaykillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunata rin akrashuqllapa, Dyus munashqanshina kawsanaykillapa. Chayshina akrashuptinllapam, noqaqa kurashina kashpa, qamkunata rini intrigakushuq Tayta Dyusman, suq allin ufrindatashina ch'askishunanllapa, wambranguna kanaykillapa.

17 Jisukristupi yuyakuptiymi, payqa ancha yanapawan, Tayta Dyuspaq allita yach'achikunaypaq. Chaymi noqaqa ancha kushikuni. 18 Piru manam munanichu nishuyllapata noqa rurashqaypaqqa. Ashwanmi munani kayshina nishuyllapata: Jisukristum ancha yanapawashqa, mana isrraylinu kaqkunata allita yach'achishpa, milagrukunata ruranaypaq, paykuna Dyusta kasushpa kawsananllapa. 19 Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawashqa, milagrukunata ruraptiy, chay rikawaqkuna intyindinambaq: Tayta Dyusmi Pabluta kach'amushqa, nishpa. Chaymi Jirusalin llaqtamandapacha chay ancha karu Iliriku lugarkaman allita yach'achikushqa kani Jisukristupa shumaq nutisyanda,

paypi kriyishpa, washadu kananllapa.
²⁰ Ancham munashqa kani yach'achikuyta
 chay karu lugarkunapi, manaraq ni pipis
 Jisukristupaq yach'achikuptin. Chayshina
 puntata yach'achikushpaqam, suq wasipa
 simyintundashina rurashqa kani. ²¹ Chaqa
 chayshina yach'achikushpaqa, Dyuspa Santu
 Librun kayshina nishqanda rurashqa kani:
 Chay runa, warmi mana ni suq kutinda paypaq
 uyaqkunaqam uyanqallapa. Chay man-
 araq uyaqkunaqam uyashpa, paypaqqa al-
 lita rinllapa intyindiq, nishpa.*

Pablum yuyarqan Rruma llaqtaman riyta

²² Ancham munashqa kani watukushuyl-
 lapata. Piru achka llaqtakunaman rishpa
 yach'achikuqmi, kanangaman manaraq
 atishqachu kani shamuyta qamkunamanqa.
²³ Piru kananqam kay llaqtakunapiqa
 ushyashqana kani yach'achikuyta. Chaymi achka
 watakunana ancha munashpa rikashuyllapata,
²⁴ nasyun Ispañaman riqshina, munani
 qamkunaman shamuyta watukushuq. Chayshina
 watukushushpaqam, ancha kushikushaq.
 Yuyakunipismi: Ringillapam yanapawaq,
 Ispañaman rinaypaq, nishpa.

²⁵ Piru manaraq qamkunaman shamush-
 paqam, Jirusalinmanraq rini riq, isrraylinu
 kriyiq masinchiqkunapaq suq ufrindata
 apashpa. ²⁶ Chaqa kay prubinsya Masiduñapi,
 kay prubinsya Akayapi tiyaq kriyiq
 masinchiqkunam yuyashqallapa suq ufrindata

* **15:21** Isaías 52.15

tandayta chay Jirusalin llaqtapi pubri kriyiq masinchiqkunapaq. ²⁷ Chayshina paykuna kikin yuyashpaqam, ancha allita rurashqallapa. Chaqa chay isrraylinu kriyiq masinchiqkunaraqam qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Dyuspaq yach'achishushqallapa. Chaymi ancha balin, chay pubri kriyiq masinchiq isrraylinukunata yanapanaykillapa. ²⁸ Chaymi chay ufrindataqa noqa kikiy apashaq chay pubrikunamanqa. Chaymandaraqmi rini riq chay Ispañamanqa. Chayman riqshinam watukushuqshina pasashaq. ²⁹ Chaymi allita yach'ani: Qamkunaman shamuptiy yach'achishuqmi, Jisukristuqa ancha rin yanapashuqllapa, nishpa.

³⁰ Kuyashqay masitakuna, Dyuspa Santu Ispiritunmi animachiwanchiq, ancha kuyanaku-nanchiq. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi rrugaykillapa, Dyusman ancha mañakunaykillapa, noqata yanapawanambaq. ³¹ Mañakuyllapapisri, prubinsya Judiyapi Jisusta kuntraqkunamanda kwidawanambaq, kay ufrindata Jirusalinman apaptiy, chay kriyiq masinchiqkuna kushikushpa, shumaqta ch'askiwananllapa. ³² Mañakuyllapapisri, Dyus munaptin, qamkunaman ch'ayanaypaq, parlashpa, animachinakushpa, kushikunanchiqllapa. ³³ Noqaqam Tayta Dyusman mañakuni, qamkunawan kanambaq. Chaqa payqam shumaqta kawsachiwanchiq, ama nimatapis manchananchiqllapa. Chayshina kanqa.

Pablum kay kartata iski-brishpa, wakin kriyiq masingunata napaykurqan

¹ Munanim nishuyllapata kriyiq paninchiq Fibipa faburninda. Chaqa payqam Sinkriya llaqtapi dyakunisa kashpa, kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashqa. ² Chaqa chay Fibiqam Siñurninchiqpi allita kriyishpa, achka kriyiq masinchiqkunata, noqatapis ancha yanapawashqa. Chayri ch'ayaptin qamkunamanqa, shumaqta ch'ayachishpa, payta ima nisitashqanda qoyllapa.

³ Yush'ayku noqapa shutiypi napaykuyllapa kriyiq masinchiqkuna Prisilata, qosan Akilastapis. Chaqa paykunaqam noqapa pullay Jisukristupaq yach'achikushqallapa. ⁴ Kanan paykunaqam washawanarayku, listu karqan, wañunambaqllapa. Chaymi noqaqa Prisilata Akilastapis ancha pagikuni. Piru manam noqallachu paykunataqa pagikuni. Ashwanmi yumbay chay furastiru kriyiq masinchiqkunapis paykunata ancha pagikunllapa.

⁵ Napaykuyllapar noqapa shutiypi chay Prislapa Akilaspa wasimbi tandacaq kriyiq masinchiqkunatapis. Kuyashqay kriyiq masitay Ipinitutapis napaykuyllapa. Chaqa chay prubinsya Akayapi manaraq pipis kriyiptinmi, payqa puntata Jisukristupi kriyirqan.

⁶ Napaykuyllapar kriyiq paninchiq Maryatapis. Chaqa payqam ancha trabajashqa, qamkunata yanapashunan. ⁷ Napaykuyllapar chay isrraylinu masiy Andrunikuta, Juniyastapis. Paykunaqam noqamanda mas puntata Jisukristupi kriyishpa, noqapa pullay karsilpi karqanllapa. Chayshina

ancha allita kriyiptinllapam, chay suq apustulku-naqa ancha rrispitanllapa paykunataqa.

⁸ Napaykuyllapar kuyashqay kriyiq masiy Ampliyustapis. ⁹ Napaykuyllapar Jisukristupaq yach'achikuq masiy Urbanuta, kuyashqay masanchiq Istakista, ¹⁰ masanchiq Apilistapis. Chaqa payqam padisishpapis, mana shaykuq Jisukristupi allita yuyakun. Napaykuyllapapisri masanchiq Aristubulusta tukuy ayllundinda, ¹¹ isrraylinu masiykuna Irudyunda, Narsisuta Jisuspi kriyiq ayllundinda. ¹² Napaykuyllapar paninchiq Trifinata, paninchiq Trifusata. Chaqa paykunaqam Jisukristuta ancha allita sirbinllapa. Napaykuyllapar kuyashqay paninchiq Pirsidatapis. Paypismi Siñurninchiqpaq ancha trabajashqa. ¹³ Napaykuyllapar chay ancha allin kriyiq masinchiq Rrufutapis, mamandinda. Chaqa mamanqam mamayshina kuyawashpa, ancha yanapawashqa. ¹⁴ Napaykuyllapar kay kriyiq masinchiqkunata: Asinkrituta, Fliguntita, Irmasta, Patrubusta, Irmista, yumbay kriyiq masinchiq paykunawan tandakaqkunata. ¹⁵ Napaykuyllapapisri masanchiq Filuguta, paninchiq Julyata, masanchiq Niryuta, panindinda, chay masanchiq Ulimpasta, paykunawan tandakaq kriyiq masinchiqkunatapis.

¹⁶ Chayshinar suqwan suqwan tingunakushpa, (ancha rrispitanakushpa) muchanakushpa, shumaqta napaykunakuyllapa. Kay llaqtakunapi yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunam qamkunata napaykushungi.

17 Kriyiq masitakuna, yush'ayku al-lita kwidakayllapa suq laya duktrinata yach'achikuqkunamanda. Kwidawkish, chay duktrinanchiqta kuntraqkunata kriyishpa, Dyusmanda akrakangimanllapa. Chayri chay laya yach'achikuqwanqa ama ni tandakayllapachu. 18 Chaqa paykunaqam Jisukristuta mana kasushpachu, paykuna munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Kanan mishki mishkita rimashpam, mana yach'aqkunata ingañanllapa. 19 Kriyiq masitakuna, qamkunapaqmi yumbay runakuna yach'anllapa: Yach'akushqaykitam allita kasungillapa, nishpa. Chaymi ancha kushikuni. Piru munanim alli kaqtalla ruranaykillapa. Manam munanichu ni yuyanayki, uchata ruranaykillapaqa. 20 Kanan Tayta Dyusqam shumaqta kawsachiwaqninchiq, dyabluta das rin binsiq. Binsishpaqam, rin yanapawaqninchiq, chay dyabluta sarrunanchiqllapa. Siñurninchiq Jisukristur yanapashunqallapa.

21 Yach'achikuq masiy Timutiyupismi kay kartapi qamkunata napaykushungi. Isrraylinu masiykuna Lusyanu, Jasun, Susipatirwanmi qamkunata napaykushungi.

22 Noqa Tirsyu, masanchiq Pablupa kay kartanda iskibriqpismi napaykuykillapa Siñurninchiqpa shutimbi.

23 Masanchiq Gayupismi qamkunata napaykushungi. Paymi noqa Pabluta pusadata qowaykan. Achka kriyiq masinchiqtapismi wasinda pristan, kaypi Dyusta alabanallapa.

Kay llaqtapa tisurirun Irastu, masanchiq Kwartu shutiqpismi napaykushungillapa.

┌ ²⁴ Siñurninchiq Jisukristur yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.┐

Pablum Dyusta ancha alabashpa, kay kartata ushyarqan

²⁵ Jisukristupa shumaq nutisyanda qamkunata yach'achishuptiyimi, Tayta Dyusqa atin yanapashuyta, mana shaykuq Jisuspi kriyinaykillapa. Chayri payta ancha alabashunllapa. Chaqa payqam manaraq kay munduta rurashpa, yuyarqan: Suq diyam noqapi kriyiqkunata rini intyindichiq noqalla yuyashqayta, nishpa. Achka tyimputam mana pitapis chay yuyashqandaqa yach'achirqanchu. ²⁶ Piru kananqam Tayta Dyus tukuy tyimpu kawsaq yach'achiwashqa kanchiq paylla yuyashqanda. Chaqa paypaq chay unay rimaqkunatam kamachishqa karqan, Dyuslla yuyashqanda Santu Librungunapi iskibrinanllapa. Chayshina paylla yuyashqandam yumbay nasyumbi tiyaqkunata intyindichiwashqana kanchiq, Jisuspi kriyishpa, paytana kasunanchiqllapa.

²⁷ Tayta Dyusllam tukuy imata yach'an. Chaqa payllam Dyusqa. Chayri Jisukristu yanapawaptinchiq, Tayta Dyusta tukuy tyimpu alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

Mushuq Tistamintu
New Testament in Quechua, Cajamarca
(PE:qvc:Quechua, Cajamarca)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Cajamarca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Cajamarca [qvc], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Cajamarca

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

809e9444-d513-5b95-a161-6cfa1bfdc83d